

Crna Gora
OPŠTINA KOLAŠIN
Sekretarijat za uređenje prostora,
životnu sredinu i stambeno-komunalne poslove
Br. 05- 3371
Kolašin, 01.12.2016.godine

Na osnovu člana 23. Zakona o upravljanju otpadom („Sl.list CG“, broj 64/11, 39/16), Sekretarijat za uređenje prostora, životnu sredinu i stambeno-komunalne poslove Opštine Kolašin **donosi** -

ZAKLJUČAK

1. Utvrđuje se Nacrt lokalnog plana upravljanja otpadom opštine Kolašin za period 2016-2020 (u daljem tekstu: Nacrt plana).
2. Nacrt plana stavlja se na javnu raspravu prema Programu, koji je prilog zaključka.
3. Javnu raspravu će sprovesti Sekretarijat za uređenje prostora, životnu sredinu i stambeno-komunalne poslove, prema Programu javne rasprave.
4. Sekretarijat za uređenje prostora, životnu sredinu i stambeno-komunalne poslove razmotriće primjedbe, prijedloge i sugestije učesnika javne rasprave, nakon čega će sačiniti izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi.
5. Ovaj zaključak stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se na oglasnoj tabli i na sajtu nosioca pripremljenih poslova www.kolasin.me.

SEKRETARKA
Ivana Grujić, dipl.inž.arh.
Ivana Grujić

Црна Гора
Општина Колашин
Број 05-337/12
Колашин, 02. 12. 2016 год.

PROGRAM
Javne rasprave o Nacrtu lokalnog plana upravljanja otpadom
opštine Kolašin 2016-2020. godine

Sekretarijat za uređenje prostora, životnu sredinu i stambeno-komunalne poslove obavještava sve zainteresovane građane, organe lokalne uprave, mjesne zajednice, institucije, privredne subjekte, NVO i dr. da će javna rasprava o Nacrtu lokalnog plana upravljanja otpadom opštine Kolašin za period 2016-2020 trajati 15 dana, počev od 02. 12. do i sa 16.12. 2016.godine. Nacrt plana je dostupan na sajtu opštine Kolašin, kao i u prostorijama Sekretarijata za uređenje prostora, životnu sredinu i stambeno komunalne poslove.

Centralna javna rasprava će se održati u četvrtak 8.decembra 2016.godine u prostorijama Sekretarijata, sa početkom u 12h.

Cilj Javne rasprave je da se javnost upozna sa Nacrtom lokalnog plana upravljanja otpadom 2016-2020.godine, te daju konkretni predlozi, mišljenja i komentari, kako bi se otklonili eventualni nedostaci i izradila adekvatnija i potpunija rješenja.

Sekretarijat za uređenje prostora,
životnu sredinu i stambeno-komunalne poslove

The European Union's IPA Programme for Montenegro

**LOKALNI PLAN UPRAVLJANJA
KOMUNALNIM I NEOPASNIM
GRAĐEVINSKIM OTPADOM OPŠTINE
KOLAŠIN**

(2016-2020)

V.0.1

(EuropeAid/131273/C/SER/ME)

Nacrt

Service Contract No.: 301-519

eptisa

REGIONAL OFFICE FOR SEE
www.eptisasee.com

Zadatak 6_Aktivnost_6.1– Priprema lokalnih planova upravljanja otpadom

Project Title:	Preparation and Implementation of the National and Local Waste Management Plans (EuropeAid/131273/C/SER/ME)
Financing:	IPA
Reference No:	EuropeAid/131273/C/SER/ME
Starting Date:	29 October 2012
End Date (Duration):	28 April 2014 (18 months)
Contract Number:	301-519
Contracting Authority:	Delegation of the European Union to Montenegro
Task Manager:	Mr. Sladjan MASLAC, Task Manager
Address:	Vuka Karadžica 12, 81000 Podgorica
Phone:	+ 382 (0) 20 444 600
Fax:	+ 382 (0) 20 444 666
E-mail:	Sladjan.MASLAC@eeas.europa.eu
Beneficiary:	Ministry of Sustainable Development and Tourism [MSDT]
Head of PSC:	Sinisa STANKOVIC
Address:	IV proleterske brigade 19, 81000 Podgorica
Phone:	+ 382 (0) 20 446 208
Fax:	+ 382 (0) 20 446 215
Mobile:	+ 382 (0) 67 618 126
E-mail address:	sinisa.Stankovic@mrt.gov.me
Contractor:	Eptisa Ingenieria y Consultoria S.A.
Address (Consultant):	Emilio Muñoz, 35-37 – 28037 Madrid
Phone (Consultant):	+ 34 915 949 500
Fax (consultant):	+ 34 914 465 546
Project Director:	Mr. Damir AZENIC
Address:	Bijenicka cesta 134, 10000 Zagreb, Croatia
Phone:	+ 385 1 5531 501
Fax:	+ 385 1 5531 666
E-mail address:	dazenic@eptisa.com
Project Team:	
Address (Project):	IV proleterske brigade 19, 81000 Podgorica
Phone (Project):	+ 382 (0) 20 446 379
Mobile (Project):	+ 382 (0) 67 677 692
E-mail addresses:	mkrivokapic@eptisa.com

Date of report: draft: January 2013

Revision No: -- 00 --

Author of the report: Mr. Milos Katic [Key Expert II]
.....

Controlled by: Mr. Damir AZENIC [PD]

Approved: Mr. Sinisa STANKOVIC [Head PSC]

Approved: Mr. Sladjan MASLAC [Task Manager of EUD]

Disclaimer

The opinions expressed in this Report are those of the authors and do not necessarily reflect the opinions of the EU Delegation or any other organisation mentioned in the report. As a result, this will be verified before implementation of any of the recommendations contained herein.

LIST OF PROJECT RELATED ABBREVIATIONS – update accordingly

BPK	Biološka potrošnja kiseonika
KBA	Analiza troškova i koristi
KO	Katastarska opština
EAR	Evropska agencija za rekonstrukciju
EBRD	Evropska banka za obnovu i razvoj
EIB	Evropska investicijska banka
Eko Fond	Fond za zaštitu životne sredine
EU	Evropska unija
FIDIC	Međunarodna federacija konsultantskih inženjera
BDP	Bruto domaći proizvod
HPK	Hemijska potrošnja kiseonika
PD	Prihod domaćinstva
IPA	Instrumenti predpristupne pomoći
KfW	Kreditanstalt für Wiederaufbau, Razvojna banka Vlade Njemačke
DG	Deponijski gas
MOS	Međupštinska saradnja
MPT	Maksimalne pristupačne tarife
MoRT	Ministarstvo održivog razvoja i turizma
O & M	Rad i održavanje
JP	Javno preduzeće
PET	Polietilen tereftalat
PRAG	Praktične smjernice za procedure ugovaranja za ugovore koji se finansiraju iz Opšteg budžeta EU u kontekstu vanjskih aktivnosti
JKP	Javno komunalno poduzeće
RPUO	Regionalni plan upravljanja otpadom
TD	Tenderska dokumentacija
ToR	Projektni zadatak
TS	Transfer stanica
PDV	Porez na dodatu vrijednost
PPOV	Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda

Sadržaj

1	UVOD	1
1.1	O planu	1
2	PRAVNI OSNOV	2
2.1	Nacionalno zakonodavstvo u oblasti upravljanja otpadom	2
2.2	Pregled državne politike otpada	3
2.3	Ciljevi upravljanja otpadom do 2020.godine	4
2.4	Mjere	5
2.5	Veza sa drugim politikama na lokalnom nivou	5
2.6	Proces konsultovanja na lokalnom nivou	6
3	INSTITUCIONALNI OKVIR NA DRŽAVNOM I LOKALNOM NIVOU	7
3.1	Relevantne institucije u oblasti upravljanja otpadom	8
4	STATUS	9
4.1	Prethodne napomene	9
4.2	Količine i vrste otpada	9
4.2.1	Komunalni otpad	10
4.2.2	Opasni otpad iz domaćinstava	11
4.2.3	Građevinski otpad	12
4.2.4	Otpadna ambalaža	12
4.2.5	Biorazgradivi otpad	12
4.3	Porijeklo otpada	13
4.4	Postojeća postrojenja i učinak	14
4.5	Sakupljanje otpada i obrada	15
4.5.1	Vrste sakupljanja	16
4.5.2	Kratak opis sistema sakupljanja	16
4.5.3	Kratak opis sistema transporta i transfera	16
4.5.4	Kratak opis sistema obrade	16
4.5.5	Kratak opis sistema odlaganja	16
4.6	Organizacija i finansiranje	17
5	PLANIRANJE	18
5.1	Pretpostavke za planiranje	18
5.2	Prognoza budućeg stvaranja otpada	18
5.2.1	Metodologija i pretpostavke	18
5.2.2	Ukupno stvoreni otpad	19
5.3	Analiza opcija	19
5.3.1	Metodologija i pretpostavke	19
5.3.2	Izvori komunalnog i neopasnog građevinskog otpada	20
5.3.3	Opcije upavljanja otpadom	20
5.3.4	Ciljevi do 2020.godine	26
6	PLAN AKTIVNOSTI I MJERA	27
6.1	Mjere za sprječavanje nastajanja i smanjenja količina otpada	27
6.2	Sistem sakupljanja otpada	28

6.2.1	Komunalni otpad	28
6.2.2	Opasni komunalni otpad	29
6.2.3	Građevinski otpad	29
6.2.4	Zeleni otpad i kompostiranje	29
6.2.5	Sakupljanje otpada u zaštićenim područjima	29
6.2.6	Ciljevi za planski period	30
6.2.7	Transfer i transport otpada	32
6.3	Objekti za upravljanje otpadom	32
6.4	Zatvaranje i sanacija postojećih lokacija	32
6.5	Finansije	33
6.5.1	Izvori finansiranja	33
6.5.2	Tarifna strategija	34
6.6	Pravni zahtjevi i mjere	34
6.7	Institucionalni zahtjevi	34
7	OBUKA ZAPOSLENIH I PODIZANJE SVIJEŠTI JAVNOSTI	36
7.1	Obuka zaposlenih	36
7.2	Podizanje svijesti javnosti	36
8	MONITORING/PRAĆENJE SISTEMA	39
9	ANEKSI	40
	Aneks I – Plan implementacije: aktivnosti, finansije i dinamika	
	Aneks II – Spisak relevantnih propisa Crne Gore	
	Aneks III - Spisak relevantnih EU propisa	
	Aneks IV- Opštinski propisi	
	Aneks V - Popis nelegalnih odlagališta sa planom njihove sanacije	

1 UVOD

1.1 O planu

Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom opštine Kolašin (u daljem tekstu: Plan) treba da uspostavi održivo upravljanje otpadom za prostor opštine Kolašin za period 2016-2020. godine. Zakonom o upravljanju otpadom („Sl. list CG“ br. 64/11, 39/16) u članu 18 definisana je obaveza izrade lokalnih planova upravljanja otpadom, a članom 23 istog Zakona, između ostalog je definisan sadržaj lokalnih planova.

Plan je urađen na bazi postojećih i dostupnih podataka, pretpostavki i projekcija koje su sačinjene u okviru projekta „Priprema i implementacija državnog i lokalnih planova upravljanja otpadom“, koji je finansirala Delegacija EU u Crnoj Gori. Plan je usaglašen sa Predlogom nacionalne strategije upravljanja otpadom do 2030.godine i državnim Planom upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2015 – 2020.godina koji je usvojila Vlada Crne Gore na sjednici od 30. jula 2015.godine.

Plan je obuhvatio sve faze upravljanja, od nastanka otpada do njegovog konačnog tretmana ili odlaganja.

Plan će biti dostavljen Ministarstvu na saglasnost, nakon čega će biti upućen Skupštini opštine na usvajanje.

U prethodnom četvorogodišnjem periodu postojao je Nacrt lokalnog plana upravljanja otpadom za period 2008-2012.godina, koji nije usvojen u lokalnom parlamentu zbog nedostatka potrebne saglasnosti Ministarstva održivog razvoja i turizma.

Za usvajanje ovog plana ostvarene su sve prostorno-planske pretpostavke i to izradom dva planska dokumenta koji posebno tretiraju prostor za komunalne djelatnosti, a to su:

1. Prostorno-urbanistički plan opštine Kolašin (PUP) (“Službeni list CG-opštinski propisi” br. 12/14). U okviru ovog plana je definisan prostor za komunalne djelatnosti u blizini naselja Bakovići. Ovdje se može izgraditi privremeno skladište otpada, skladište za reciklabilne komponente iz otpada i slična postrojenja.
2. Detaljni urbanistički plan (DUP) “Industrijska zona” („Sl.list CG – opštinski propisi br.19/13). Ovim planom je definisana lokacija za komunalne objekte, na dijelu kat.parcela 244/1 i 248/1 KO Bakovići.

2 PRAVNI OSNOV

2.1 Nacionalno zakonodavstvo u oblasti upravljanja otpadom

Zakonodavni okvir za upravljanje otpadom u Crnoj Gori definiše veći broj zakona i podzakonskih akata.¹ **Zakon o upravljanju otpadom** („Sl. list RCG“ br. 64/11, 39/16) predstavlja sistemski Zakon iz ove oblasti. Pored Zakona, usvojen je niz podzakonskih akata (uredbi, pravilnika, odluka) koji propisuju postupanje sa pojedinim vrstama otpada, način vođenja evidencije o otpadu, klasifikaciji otpada itd.

Ovim Zakonom „uredjuju se vrste i klasifikacija otpada, planiranje, uslovi i način upravljanja otpadom i druga pitanja od značaja za upravljanja otpadom“. **Upravljanje otpadom** (na teritoriji Crne Gore) **vrši se u skladu sa državnim planom upravljanja otpadom i lokalnim planovima upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom** (član 18).

Zakon posebnim članom (23) utvrđuje da:

- lokalni plan donosi skupština lokalne samouprave, za period na koji je donijet državni plan;
- lokalni plan može da se mijenja i dopunjuje po potrebi;
- lokalni plan mora biti usaglašen sa Državnim planom;
- lokalni plan se, radi ocjene usaglašenosti sa Državnim planom, dostavlja Ministarstvu na saglasnost.

Tačkom 5 navedenog člana, utvrđen je obavezan sadržaj lokalnih planova upravljanja otpadom. Obavezno je i obavještanje javnosti o izradi Nacrta lokalnog plana, a za sprovođenje plana upravljanja otpadom odgovoran je izvršni organ jedinice lokalne samouprave.

U posljednjih nekoliko godina, Crna Gora je uložila velike napore kako bi se obezbijedilo transponovanje zakonodavstva Evropske Unije² u oblasti upravljanja otpadom, uključujući posebno novi Zakon o upravljanju otpadom.

U skladu sa članom 92 ovog Zakona:

- podzakonski akti za sprovođenje ovog Zakona donijeeće se u roku od 24 mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona, što je i učinjeno;
- do donošenja propisa iz stava 1 ovog člana podzakonska akta donesena na osnovu Zakona o upravljanju otpadom ("Službeni list CG", 80/05 i "Službeni list Crne Gore", 73/08) nastavljaju da se primjenjuju.

Propisi opštine Kolašin u oblasti upravljanja otpadom:

Odluka o komunalnom uređenju grada („Sl. list CG, opštinski propisi“ br. 30/2008 od 17.10.2008. godine) daje osnovne odredbe u smislu nadležnosti i odgovornosti za oblast upravljanja otpadom na lokalnom nivou, kao i odredbe koje se tiču samog organizovanja iznošenja, odvoza i deponovanja otpada. Ovom odlukom predviđene su i kaznene mjere, prava, obaveze i odgovornosti pravnih i fizičkih lica koja proizvode otpad i određuje se način i postupanje sa komunalnim otpadom na javnim površinama na području opštine Kolašin.

Odlukom se definiše, izmedju ostalog, da su poslovi održavanja čistoće (uključujući održavanje čistoće na javnim površinama, postavljanje i održavanje dovoljnog broja posuda za sakupljanje smeća, korišćenje, održavanje i čuvanje deponije) poslovi *subjekata kojim su povjereni poslovi održavanja čistoće* dok su poslovi uklanjanja i deponovanja kućnog smeća kao i reciklaže poslovi *subjekta za uklanjanje i deponovanje*

¹ Prilog 2 – spisak relevantnih propisa Crne Gore za upravljanje otpadom

² Prilog 3 – spisak relevantnih propisa EU u oblasti upravljanja otpadom

smeća. Odluka definiše (član 20) da je osnovica za obračun naknade za odvoz kućnog smeća m² stambenog, odnosno poslovnog prostora.

Odlukom o osnivanju DOO „Komunalno“ Kolašin („Sl. list CG - Opštinski propisi“ br. 33/13) Skupštine opštine Kolašin. Djelatnosti društva su, prema članovima 5 i 6 Odluke:

- Održavanje čistoće na javnim površinama.
- Sakupljanje, odvoz, recikliranje i deponovanje svih otpada korisnika usluga.
- Održavanje i korišćenje deponije otpada.
- Održavanje, uređivanje, čuvanje i utvrđivanje režima korišćenje pijaca, objekata i pijačnih površina.
- Upravljanje i održavanje javnih prostora za parkiranje, kao i pružanje usluga na njima.
- Uklanjanje snijega i leda sa javnih površina, gradskih ulica, trgova i parkirišta.
- Održavanje i korišćenje mostova, javnih objekata i regulacija i održavanje riječnih korita.
- Uređivanje, održavanje, obnavljanje i čuvanje parkova, zasada travnjaka i drugih zelenih površina.
- Uređivanje i održavanje šetališta i trotoara na području grada i u naseljima gradskog karaktera.
- Održavanje groblja, pružanje pogrebnih usluga, nabavka i prodaja pogrebne opreme.
- Održavanje javne rasvjete, održavanje lokalnih nekategorisanih puteva.
- Eksploatacija i prerada mineralnih sirovina.
- Obavljanje dimnjačarskih usluga.

Bliži obim, sadržaj i klasifikacija djelatnosti utvrđuje se Statutom Društva.

Društvo pored djelatnosti iz člana 5, može obavljati i druge djelatnosti, a koje ne ugrožavaju djelatnost od javnog interesa i iste se utvrđuju Statutom društva.

Odluka o privremenom skladištenju komunalnog otpada ("Sl.list CG, opštinski propisi", br. 27/12 od 01.08.2012. godine) određuje uslove i način za privremeno skladištenje komunalnog otpada na teritoriji opštine Kolašin. Kao lokacija za privremeno skladištenje komunalnog otpada određuje se katastarska parcela br. 248/1 KO Bakovići. Odluka definiše i da će se privremeno skladištenje komunalnog otpada vršiti do izgradnje regionalne sanitarne deponije.

Odluka o načinu privremenog skladištenja komunalnog otpada i uslovima zaštite životne sredine i zdravlja ljudi ("Službeni list CG-opštinski propisi" br. 12/14) propisuje se način organizovanja prostora, čuvarske službe, prijema vozila i vođenja evidencije o količinama komunalnog otpada i definišu se potrebni infrastrukturni sadržaji i mjere zaštite životne sredine i zdravlja ljudi za privremeno skladištenje komunalnog otpada, na lokaciji „Bakovići“.

Spisak ostalih relevantnih opštinskih propisa dat je u Prilogu br. 5 ovog dokumenta.

2.2 Pregled državne politike otpada

Politika upravljanja otpadom u Crnoj Gori je prvi put jasno definisana 2004. godine donošenjem dokumenta Nacionalna politika integralnog i održivog upravljanja otpadom. Prema tom dokumentu "svrha ove politike je da predloži ciljeve i strategije za smanjivanje, kontrolu i upravljanje otpadom i zagadjenjem, što je od suštinske važnosti za održivi, ekološki i ekonomski razvoj Republike Crne Gore".

Nacionalna Strategija upravljanja otpadom pripremljena je i usvojena 2013. godine, u okviru EU projekta "Priprema i implementacija državnog i lokalnih planova upravljanja otpadom", i predstavlja ažuriranje i usaglašavanje politike upravljanja otpadom Crno Gore u skladu sa promjenama koje se su u međuvremenu desile u ovoj oblasti, kako u EU tako i u Crnoj Gori.

U najkraćem, Nacionalna strategije definiše ciljeve, ograničenja, smjernice i potrebne mjere za uspostavljanje održivog sistema upravljanja otpadom. Osnovni ciljevi se mogu podijeliti na:

- Pristupanje Evropskoj Uniji,
- Zahtjeve EU u oblasti upravljanja otpadom,
- Transponovanje tih zahtjeva u zakonodavni okvir Crne Gore,
- Zahtjeve EU u drugim oblastima od značaja za upravljanja otpadom.

Lokalna politika upravljanja otpadom:

Nacrt plana upravljanja otpadom za period 2008-2012. godina (2008) je prvi pokušaj usvajanja plana upravljanja otpadom za opštinu Kolašin. Nacrt plana daje određene procjene i mjere zasnovane na proračunima i smjernicama datim u Strateškom master planu upravljanja otpadom u Crnoj Gori iz 2004.godine, kao i procjenama lokalnog javno-komunalnog preduzeća. Na konačni nacrt plana je sprovedena javna rasprava (17-27.10.2008. godine). U skladu sa dostupnim informacijama nacrt plana nikada nije bio usvojen, niti se primjenjivao u praksi. Važno je napomenuti da nacrt plana, jasno identifikuje potrebe za regionalizacijom i sistemskom izmjenom načina upravljanja otpadom u Opštini.

2.3 Ciljevi upravljanja otpadom do 2020.godine

Ciljevi upravljanja otpadom utvrđeni su zakonodavnim okvirom Crne Gore kroz Zakon o upravljanju otpadom (Sl.list CG br. 64/11, 39/11) i prateće podzakonske akte. Opšti cilj koji treba ostvariti primjenom ovog Plana je uspostavljanje održivog sistema upravljanja otpadom i njegovo konstantno unapređivanje. Prema Zakonom definisanim ciljevima, najmanje 50% ukupne količine prikupljenog otpadnog materijala, kao što su staklo, papir, metal i plastika, treba pripremiti za ponovnu upotrebu i reciklažu do 2020. godine, dok je u istom periodu potrebno pripremiti za ponovnu upotrebu najmanje 70% neopasnog građevinskog otpada. Zakon takođe predviđa obezbjeđivanje uslova u kojima će količina biološko razgradivog komunalnog otpada koji se odlaže na deponiju dostići nivo od 35% od ukupne mase biološko razgradivog otpada proizvedenog u 2010. godini. Osnovni ciljevi u domenu selekcije otpada, ponovne upotrebe i reciklaže, mogu se svrstati u sljedeće:

- Neophodno smanjenje količina komunalnog otpada koji nastaje i koji je potrebno odložiti na deponije;
- Tretiranje reciklabilnih materijala kao resursa, a njihovu upotrebu kao način čuvanja postojećih prirodnih resursa, usljed čega treba ostvariti uspešno izdvajanje takvih materijala iz ukupne mase otpada na najjednostavniji i najbrži način, tj. prije njegovog odlaganja u mješani komunalni otpad;
- Izdvajanje drugih proizvoda koji imaju svoju vrijednost ili zbog prirode njihove strukture moraju biti izdvojeni i posebno tretirani;
- obezbjeđivanje infrastrukture za upravljanje komunalnim otpadom, kao i opremanje centra za sakupljanje kabastog i drugog otpada,
- osiguranje stabilnih finansijskih resursa,
- razvijanje javne svesti na svim nivoima društva o problematici otpada;
- zaštita životne sredine i zdravlja ljudi kao rezultat ostvarenja prethodno navedenih ciljeva, itd.

Specifični ciljevi u domenu selekcije otpada, ponovne upotrebe i reciklaže su:

- Jačanje administrativnih kapaciteta, institucija i organa zaduženih za planiranje, izdavanje dozvola, kontrolu i praćenje;
- Sprovođenje zakonskih propisa i mjera koje iz njega proističu;
- Uvođenje sistema obaveznog evidentiranja vrsta i količina sakupljenog otpada i izvještavanja stručnih službi opštine;
- Uvođenje novih, racionalnijih i objektivnijih ekonomskih instrumenata (naknada i kazni) putem opštinskih odluka;
- Projektovanje i izgradnja objekata sistema upravljanja otpadom (reciklažno dvorište);
- Proširenje sistema sakupljanja otpada na cjelokupnu teritoriju opštine;
- Postavljanje neophodnih elemenata sistema za odvojeno sakupljanje i sortiranje ambalažnog otpada (reciklažnih dvorišta - u gradu i seoskim naseljima);
- Eliminacija nelegalnog načina odlaganja otpada, sanacija i remedijacija neuređenih odlagališta

- Podizanje svijesti javnosti o značaju pravilnog postupanja s otpadom i uključivanje javnosti u proces donošenja odluka na lokalnom nivou.

Osnovni principi EU u oblasti upravljanja otpadom su:

1. Koncept održivog razvoja - zahtjev za razvojem na ekonomičan način u pogledu korišćenja resursa, kako se ne bi ugrozile razvojne mogućnosti za našu djecu i buduće generacije, uključujući transformacije otpada u resurs;

2. Princip predostrožnosti - zbog neizvjesnosti u pogledu ishoda zaštite životne sredine u sprovođenju predloženih aktivnosti, treba imati oprezan pristup kako bi se osigurala zaštita životne sredine;

3. Princip zagađivač plaća - oni koji su odgovorni za stvaranje otpada treba da snose trošak njegove obrade i sanacije;

4. Princip blizine - otpad treba tretirati što je moguće bliže mjestu njegovog nastanka;

5. Hijerarhija upravljanja otpadom:

- Sprječavanje nastanka otpada;
- Priprema za ponovno korištenje proizvoda u istu ili različitu svrhu;
- Reciklaža - korišćenje otpada kao sirovine;
- Povrat otpada kroz proizvodnju energije i tržišnih proizvoda;
- Bezbjedno odlaganje otpada koji nije mogao biti obrađen na drugačiji način.

2.4 Mjere

Neophodno je stalno preduzimati konkretne mjere, koje se ogledaju u sljedećem:

- pokrivanju svih opština i naselja organizovanim sistemom upravljanja otpadom,
- obezbjeđenju savremenih objekata, opreme i postupaka za sakupljanje, privremeno skladištenje i transport otpada,
- racionalizaciji operativnih sistema i načina rada, kako u regionalnom, tako i u lokalnim sistemima, uspostavljanju odgovornosti od najnižeg do najvišeg hijerarhijskog nivoa,
- stvaranju institucionalnih mogućnosti za uvođenje strateškog partnera,
- planiranju dugoročnog tehničko-tehnološkog rješenja za upravljanje otpadom i njegovom usklađivanju sa drugim planskim aktima,
- dosljednom sprovođenju zakonskih odredbi u pogledu obaveza vođenja evidencija, izvještavanja, procedura, kao i kontrola, inspeksijskih pregleda, naknada i kazni, uključivanja javnosti u procese donošenja odluka i njihove primjene,
- edukaciji građana svih uzrasta, obrazovnog i profesionalnog profila,
- kvalitetnom informisanju javnosti o njihovim pravima, obavezama, mogućnostima i sl.(proširenju obuhvata Arhus centra),
- promotivnim i propagandnim kampanjama.

2.5 Veza sa drugim politikama na lokalnom nivou

Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom opštine Kolašin je usaglašen sa drugim lokalnim planskim dokumentima (i politikama):

Prostorno-urbanistički plan opštine Kolašin navodi da nije na odgovarajući način riješeno pitanje tretmana čvrstog komunalnog otpada. Daju se generalni pregled funkcionisanja sistema upravljanja otpadom u opštini te planira proširenje oblasti obuhvaćene komunalnim uslugama na: (i) u urbanim sredinama postupno povećanje do nivoa 96%, (ii) u ruralnim postupno povećanje do nivoa 33%. To bi značilo povećanje nivoa sa sadašnjih 57% na 65% na teritoriji čitave opštine i (iii) uvođenje kontejnera na glavnim neuređenim odlagalištima nakon njihovog čišćenja ili sanacije.

Planira se da se sakupljeni otpad odlaže na regionalnu međuopštinsku sanitarnu deponiju, a da se na lokaciji koje se trenutno koristi kao deponija u Bakovićima izgradi reciklažno dvorište.

Master plan održivog razvoja turizma u opštini Kolašin 2008-2020.godina, koji je izrađen partnerstvom Opštine Kolašin, Ministarstva turizma Crne Gore i Ministarstva zaštite kopna i mora Republike Italije, u okviru poglavlja 6. Održivo upravljanje komunalnim otpadom, naglašava se potreba izgradnje komunalne infrastrukture, kao i sakupljanje komunalnog otpada na cijeloj teritoriji opštine.

Strateški plan razvoja opštine Kolašin 2012-2016.godina predstavlja planski dokument kojim se određuje osnovni smjer razvoja opštine, tačnije strateški cilj i prioriteti održivog razvoja. U poglavlju "upravljanje otpadom" (5.1) navodi se da je u toku proces definisanja lokacije regionalne deponije koja će opsluživati teritoriju sedam opština na sjeveru (uključujući i opštinu Kolašin) te da je u u Kolašinu planirana izgradnja reciklažnog centra u blizini industrijske zone Bakovići (projekat br.23).

2.6 Proces konsultovanja na lokalnom nivou

Tokom procesa izrade radne verzije plana upravljanja otpadom vodjen je aktivan proces konsultacija sa svim učesnicima u upravljanju otpadom i svim zainteresovanim stranama. Konsultovana su, prije svega, javno-komunalna preduzeća (Komunalno doo i Vodovod i kanalizacija doo), organi lokalne uprave (Sekretarijat za uređenje prostora, životnu sredinu i komunalno-stambene poslove, Sekretarijat za ekonomiju i finansije, Komunalna policija), javne ustanove (Osnovna i srednja škola), nevladine organizacije (NVO Natura, NVO Tolbius, ...) itd.

Radnu verziju plana upravljanja otpadom su pripremili predstavnici Opština Kolašin i Javnog-Komunalnog preduzeća „Kolašin“ uz podršku projekta: „Priprema i implementacija državnog i lokalnih planova upravljanja otpadom“ u Crnoj Gori.

Nakon usvajanja Državnog plana upravljanja otpadom, dopunjen je i izmijenjen tekst Radne verzije plana od strane radnog tima za izradu lokalnog plana upravljanja otpadom, formiranog rješenjem Predsjednice opštine br. 02-29/3 od 15.januara 2016.godine.

U cilju pospješavanja regionalizacije i razmjene lokalnog iskustva i znanja, na početku izrade radne verzije lokalnog plana upravljanja otpadom, formirana je 2012.godine regionalna radna grupa (radna grupa za region III -Kolašin, Mojkovac, Berane, Bjelo Polje, Plav i Pljevlja) koja se redovno sastajala (održano 10 sastanaka) i kojom je predsjedavao predstavnik Opštine Kolašin. Članovi radne grupe (20 imenovanih lokalnih eksperata) su pokrivali razne djelove izrade ovog plana (pravni aspekt, institucionalni, tehničke karakteristike) i uglavnom su bili predstavnici Opština i Javno-komunalnih preduzeća. Predstavnici opštine Kolašin su bili Verica Aničić i Mile Glavičanin iz Sekretarijata za uređenje prostora, komunalno-stambene poslove i zaštitu životne sredine, kao i predstavnik preduzeća Komunalno doo, Gradimir Milošević. Na navedeni način, omogućeno je da se kroz rad radne grupe, unaprijedi plan upravljanja otpadom Opštine Kolašin, ojača proces regionalizacije, obezbjedi harmonizacija lokalnih planova upravljanja i pruži smjernice ostalim opštinama oko novog pristupa izradi lokalnih planova upravljanja otpadom. Kao generalne smjernice sa ovih sastanaka mogu se navesti:

- Regionalizacija poslova u upravljanju otpadom je snažna potreba;
- Sistemske promjene su neophodne u upravljanju otpadom (tarifiranje, model naplate, model finansiranja itd.);
- Prenos znanja i iskustava (jačanje kapaciteta) između predstavnika regiona treba da postoji u mnogo većoj mjeri.

Zaključci članova radne grupe su uzeti u obzir pri izradi teksta nacрта ovog Plana.

U skladu sa politikom transparentnosti i uključivanja svih zainteresovanih strana na svim sastancima su redovno pozivani i predstavnici nevladinih organizacija (NVO Natura), lokalne turističke organizacije i dr.

3 INSTITUCIONALNI OKVIR NA DRŽAVNOM I LOKALNOM NIVOU

Institucionalni okvir upravljanja otpadom na teritoriji Crne Gore je organizovan na državnom i lokalnom nivou.

Na državnom nivou, za upravljanje otpadom na teritoriji Crne Gore direktno su odgovorni:

- Ministarstvo održivog razvoja i turizma
- Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja
- Ministarstvo zdravlja
- Ministarstvo saobraćaja i pomorstva
- Ministarstvo unutrašnjih poslova
- Ministarstvo ekonomije
- Ministarstvo finansija
- Agencija za zaštitu životne sredine
- Uprava za inspeksijske poslove
- PROCON d.o.o. („Project-Consulting“)

Na lokalnom nivou, za upravljanje otpadom su odgovorni:

- Opštine su odgovorne za razvoj i primjenu politike upravljanja otpadom na lokalnom nivou kroz:
 - donošenje planova upravljanja otpadom na svojoj teritoriji;
 - pridruživanje međupštinskim programima koji uključuju dvije ili više opština;
 - procjenu proizvodnje otpada;
 - poboljšanje ili izgradnju kapaciteta javnih komunalnih preduzeća;
 - regulisanje rada privatnih preduzetnika u oblasti sakupljanja otpada, transporta i odlaganja otpada;
 - unaprjeđenje sistema izdavanja dozvola.

Prema postojećim zakonskim rješenjima, lokalne samouprave su u obavezi da podatke o monitoringu dostavljaju Agenciji za životnu sredinu. Lokalne samouprave su uključene u pripremu zakonskih rješenja u ovoj oblasti. Takođe, Direktor za upravljanje otpadom i komunalni razvoj aktivno saraduje sa lokalnim samoupravama u vezi odabira tehnologija u ovoj oblasti.

- Javna komunalna preduzeća izvršavaju propise koje donosi Država, obezbjeđuju finansijske uslove za obavljanje svojih aktivnosti, usvajaju kratkoročne i dugoročne programe aktivnosti i obezbjeđuju dio sredstava za njihovu realizaciju, određuju cijene komunalnih usluga.
- Komunalna inspekcija vrši nadzor nad primjenom zakona i propisa, vrši kontrolu stanja komunalnih objekata i sprovodi druge poslove propisane zakonima ili pravnim aktima lokalne samouprave.
- Međupštinska preduzeća za upravljanje otpadom će biti osnovana u cilju efikasnijeg upravljanja otpadom, a na osnovu preporuka iz Strateškog master plana za upravljanje otpadom.

Pored navedenih, veliki značaj u oblasti upravljanja otpadom u Crnoj Gori imaju i sljedeće institucije i organizacije:

- Zavod za statistiku Crne Gore (Monstat), sprovodi godišnje istraživanje o otpadu koji proizvode opštine, ali uglavnom na osnovu podataka koje dostavlja Agencija za zaštitu životne sredine.
- Privredna komora ima uspostavljene Odbore za razne sekcije, kao što su Odbor za javna preduzeća ili Odbor za pitanja životne sredine i ovo tijelo predstavlja odgovarajuću platformu za rješavanje potreba u pogledu saradnje.
- Laboratorije u Crnoj Gori u kojima se vrše određena testiranja i kontrole otpada kao što su: Laboratorija Centra za ekotoksikološka ispitivanja, Laboratorija Instituta za javno zdravlje, Laboratorija Biotehničkog fakulteta.

- Zajednica opština (UOM) je nacionalna asocijacija lokalnih samouprava u Crnoj Gori. Misija Zajednice opština Crne Gore je da kroz pružanje usluga članicama, zastupanje njihovih interesa i ostvarivanje odnosa saradnje sa državnim organima, drugim nacionalnim asocijacijama i međunarodnim organizacijama, unaprijedi funkcionisanje lokalne samouprave i stvori uslove za razvoj različitih oblika saradnje u svim oblastima rada lokalnih zajednica u Crnoj Gori.
- Udruženja građana i druga udruženja civilnog sektora (nevladine organizacije i dr.) aktivno učestvuju u promociji zaštite životne sredine i pokretanju lokalnih aktivnosti u cilju očuvanja životne sredine.

3.1 Relevantne institucije u oblasti upravljanja otpadom

Institucionalni okvir čine utvrdjene i uredjene odgovornosti i funkcije nadležnih organa, organizacija i službi u upravljanju otpadom.

Ključne institucije za upravljanje otpadom u opštini Kolašin su Opština, odnosno Sekretarijat za uređenje prostora, komunalno-stambene poslove i zaštitu životne sredine, koji vrši nadzor nad radom JP „Komunalno“. Za poštovanje Zakona o upravljanju otpadom i opštinskih odluka iz ove oblasti, kao i eventualno kažnjavanje za njihove prekršioce, nadležna je Komunalna policija.

Opština je nadležna za komunalno uređenje grada, kroz donošenje i primjenu odgovarajućih odluka, u skladu sa Zakonom. Takođe, Opština kontroliše rad javnih preduzeća čiji je osnivač. Opština takođe saraduje sa svim subjektima koji rade na poslovima rješavanje problema otpada, sklapa ugovore o regionalnoj saradnji u oblasti upravljanja otpadom, ostvaruje permanentnu komunikaciju sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma, tj. sa sektorom Komunalnog razvoja, traži potrebne saglasnosti, daje mišljenja itd. Takođe, Opština, tj. nadležni Sekretarijat daje saglasnost privrednim društvima i preduzetnicima na Plan upravljanja otpadom za posebne vrste otpada, daje odobrenja za sakupljanje i transport otpada na svojoj teritoriji.

Komunalno preduzeće je, u skladu sa Odlukom o komunalnom uređenju grada, a u vezi sa čistoćom grada (član 8.), nadležno za:

1. Sakupljanje, odlaganje i deponovanje smeća i drugog prirodnog i vještačkog otpada (građevinski otpad, auto otpad i sl.) sa javnih i privatnih površina;
2. Čišćenje i pranje javnih površina;
3. Čišćenje septičkih jama;
4. Uklanjanje havarisanih i napuštenih vozila sa javnih površina;
5. Uklanjanje leševa uginulih životinja;
6. Održavanje i korišćenje deponija.

4 STATUS

4.1 Prethodne napomene

Opština Kolašin pripada sjevernom region Crne Gore i obuhvata gornje i srednje tokove rijeka Tare i Morače (isti pravac, suprotan smjer). Kolašin je lociran na nadmorskoj visini od 960 m, i okružuju ga Komovi, Bjelasica, Sinjajevina i Moračke planine.

Klima Kolašina i okoline je kontinentalno-planinska sa hladnim zimama i suvim ljetima. Na klimatske karakteristike najveći uticaj imaju geografski raspored i uticaj Jadrana. Najčešći vjetrovi su sjevernog i južnog kvadranta.

Srednja godišnja visina padavina iznosi 2.169,8 mm. Zemljište je pokriveno snijegom približno tri mjeseca tokom godine .

Prema Popisu iz 2011. godine , na teritoriji opštine Kolašin živi 8.379 stanovnika (50,47% muškaraca i 49,53% žena), sa gustinom naseljenosti od 9,3 stanovnika na km². Gotovo dvije trećine stanovništva (67,48%) živi u razućdenim selima što Kolašin svrstava u ruralne opštine. Što se tiče starosne strukture najviše je zastupljeno stanovništvo srednje dobi (od 20 do 60 godina).

Prema podacima Zavoda za zapošljavanje, u 2011. godini stopa nezaposlenosti u Kolašinu je iznosila 15,2%, a u 2015. godini 18,15%?. Stopa nezaposlenosti bilježi konstantan pad u periodu od 2003. godine (23,8%) sve do 2009. godine (14,%). Na pad nezaposlenosti od 2003. do 2009. godine uticala su pozitivna ekonomska kretanja i aktivne mjere zapošljavanja sve do 2010. godine. U tom periodu zabilježen je pad broja zaposlenih lica sa 1.846 u 2009. na 1.370 u 2011. godini.

Trenutno je na teritoriji opštine Kolašin registrovano 134 preduzeća, koja prema klasifikaciji po broju zaposlenih uglavnom spadaju u mikro (127) i mala preduzeća (7). Što se tiče strukture preduzeća prema vrsti djelatnosti, najzastupljeniji su sektori: trgovine (59), hoteli i restorani (43), aktivnosti sa nekretninama (25) i prerađivačke industrije (30) (izvor: MONSTAT).

Upravljanje otpadom u opštini Kolašin povjereno je preduzeću „Komunalno“ doo Kolašin, čiji je osnivač Opština Kolašin. U toku je proces definisanja lokacije regionalne deponije koja će opsluživati teritoriju sedam opština na sjeveru Crne Gore i to: Kolašin, Mojkovac, Bijelo Polje, Berane, Andrijevisa, Plav i Rožaje. Aktuelna je ideja o izgradnji regionalne deponije u Beranama za navedenih sedam opština. Postoji veliki otpor lokalnog stanovništva protiv izgradnje deponije na lokaciji Vasove vode u Beranama. U Kolašinu je planirana izgradnja reciklažnog dvorišta.

U opštini Kolašin još uvijek nije prisutno selektivno odlaganje otpada jer ne postoji potrebna infrastruktura, kao ni izgrađena svijest stanovništva. Ne postoji precizna evidencija o količinama proizvedenog otpada.

Poseban problem predstavlja neadekvatno odlaganje otpada na mjestima koja nijesu za to predviđena, gdje se stvaraju neuređena odlagališta. Najčešće mjesto za formiranje ovakvih odlagališta su korita vodotoka, što je posebno izraženo u ruralnom području. Čvrsti otpad se najčešće odlaže u bujičnim vodotocima i u vrijeme većih padavina, sav završi u koritima Tare i Morače.

4.2 Količine i vrste otpada

Ukupna količina proizvedenog otpada od strane Komunalno doo u opštini Kolašin za 2015. godinu iznosila je oko 2.250t. Od toga, najveći udio čini čvrsti komunalni otpad (ČKO) oko 1750t, zatim građevinski otpad oko 150t, te zeleni otpad oko 80t. Ostatak proizvedenog otpada čini kabasti, električni, elektronski i ostale vrste otpada.

4.2.1 Komunalni otpad

Komunalni otpad je otpad iz domaćinstva, otpad iz proizvodne ili uslužne djelatnosti, ako je po svojstvima sličan otpadu iz domaćinstva. U komunalni otpad spada i otpad dobijen u privrednim organizacijama, koji nije nastao u procesu proizvodnje. Najvažnija karakteristika ovog otpada je da lako truli i da se brzo razgrađuje, naročito ljeti, pri visokim temperaturama vazduha. Nastajanje i širenje neprijatnih mirisa je prateći proces truljenja otpada.

Otpad se svakodnevno stvara na teritoriji cijele opštine, ali uslugom sakupljanja i odvoženja otpada nijesu obuhvaćeni svi proizvođači otpada. Prema podacima koje smo dobili od JKP "Kolašin" sakupljanje otpada je obezbijeđeno uglavnom u gradskim naseljima, kao i u bližim prigradskim naseljima. JKP prikuplja i odvozi otpad sa užeg gradskog područja u obimu od oko 95 %, dok je u gore navedenim prigradskim urbanim naseljima taj procenat niži i iznosi oko 30 %. Razlog za nepostojanja sakupljanja od 100% u urbanom dijelu je u tome što pojedini građani otpad bacaju u vodene tokove i na nelegalne gradske deponije. Ovakve pojave je potrebno iskorijeniti. Razlog izuzetno nižeg nivoa usluga sakupljanja otpada u prigradskim naseljima leži u činjenici loše putne infrastrukture, velike razuđenosti teritorije opštine, nedovoljnom broju kontejnera kao i nedovoljnom i neadekvatnom broju transportnih sredstava kojim raspolaže JKP. Poznato je da komunalno preduzeće ne postavlja kontejnere za otpad gdje nema asfaltnog puta.

Komunalno doo ne vrši mjerenje količine i mase komunalnog otpada, već se procjene rade na osnovu broja i frekvencije istovara otpada na privremeno skladište.

Kada je u pitanju komunalni otpad treba se fokusirati na primarnu selekciju. Pojednostaviti je i približiti stanovništvu uz konstantno držanje njene budnosti i jačanje javne svijesti o neophodnosti takvog djelovanja i svim benefitima koje ono donosi. Za period obuhvata planiranja, 2016-2020. godina, ovim Planom su predviđene sljedeće aktivnosti:

- Uspostavljanje sistema primarne selekcije na principu dvije kante – suva i mokra;
- Uspostavljanje sakupljačke mreže u seoskim naseljima kao uslov postizanja cilja uspostavljanja sakupljačke mreže na cjelokupoj teritoriji opštine;
- Organizovanje sakupljanja tzv. "suve" komponente otpada (ambalažni otpad) u seoskim naseljima (aktivnosti po pitanju primarne separacije u seoskim naseljima odvijaju se paralelno sa uključivanjem seoskih naselja u organizovani sistem sakupljanja smeća);
- Mjerenje količine i sastava otpada;
- Završetak izgradnje reciklažnih dvorišta, različitog tipa, u gotovo svim opštinama, prema modelu odabrane opcije predstavljene u Poglavlju 7.;
- Završetak izgradnje predviđenih sabirno-pretovornih tj. transfer stanica;
- Nabavka nedostajuće opreme za sakupljanje reciklabilnih materijala (kante i kontejneri, vozila i dr.);
- Podizanje kapaciteta komunalnih preduzeća koja obavljaju komunalne poslove na području svih opština;
- Opremanje velikih generatora ambalaže (tržni centri, megamarketi, robne kuće, hoteli i dr. ugostiteljski objekti, administrativni objekti, škole, groblja i dr.) opremom za sakupljanje većeg kapaciteta (kontejneri od 7 m³, pres kontejneri i sl.);
- Uspostavljanje saradnje sa operaterima sistema i ostvarivanje bliže saradnje sa reciklerima;
- Inteziviranje aktivnosti u domenu jačanja javne svijesti i održavanje kontinuiteta u tom pogledu – organizovanje kampanja i tribina, informisanje građana preko medija, organizovanje akcija sakupljanja pojedinih vrsta otpada, eko kampova, različitih atraktivnih kampanja;
- Unaprijediti odnos javnih komunalnih preduzeća i stanovništva inteziviranjem aktivnosti ovih preduzeća u domenu animacije stanovništva;
- Obezbeđivanje društveno-korisnog poslovanja javnih-komunalnih preduzeća;
- Uspostavljanje GIS aplikacije sa ciljem praćenja stanja u oblasti upravljanja otpadom i poboljšavanja baze podataka o komunalnom i drugim vrstama otpada u Crnoj Gori;
- Smanjenje količine otpada koji se odlaže na deponije.

4.2.2 Opasni otpad iz domaćinstava

Opasni otpad može biti iz domaćinstava ili opasni otpad iz proizvodnih djelatnosti. Opasan komunalni otpad je otpad nastao kao rezultat aktivnosti u domaćinstvima i institucijama. Proizvođači opasnog komunalnog otpada su: hoteli, škole, poslovne zgrade, državne institucije i domaćinstva. Ova vrsta otpada zahtijeva pravilno upravljanje. U tipičan opasan otpad iz domaćinstva ubrajaju se:

- sredstva za čišćenje (alkalna i kisjelinska),
- ostaci boja i lakova, razni organski rastvarači, razređivači boja, sprejevi,
- razvijači i fiksatori rastvora, filmovi,
- aerosolne limene posude, kontaminirani ambalažni materijal,
- fungicidi, herbicidi, insekticidi, otrovi za miševе,
- fluorescentne tube za pakovanje, niskonaponske sijalice, termometri,
- tretirano drvo i sredstva za zaštitu drveta,
- farmaceutski proizvodi,
- prirodna i sintetička ulja i predmeti vezani za njih (filteri i sl.),
- akumulatori iz automobila, živine baterije, litijumske baterije, ZnC alkalne baterije,
- odbačena električna i elektronska oprema,
- ketridži, toneri,
- kontaminirani šut i sl.

Iako se vrste opasnog otpada iz domaćinstava odlažu sa ostalim komunalnim otpadom u kontejnere, nije vršena procjena količina tog otpada na teritoriji opštine Kolašin.

Opasni otpad iz proizvodnih djelatnosti nije evidentiran na teritoriji opštine Kolašin, jer od fabričke proizvodnje postoje samo četiri fabrike vode i jedna fabrika za obradu (valjanje) limova, nekoliko manjih pogona za grubu obradu drveta i proizvodnju betonskih blokova.

4.2.3 Građevinski otpad

Građevinski otpad se uglavnom stvara pri rekonstrukciji građevinskih objekata i čine ga: cigle, kamen, beton, keramika, plastika, malter, drvena građa, šljunak, dijelovi električnih, vodovodnih i grijnih instalacija. U zadnjih par godina primjetan je porast građevinskih radova na rekonstrukciji stambenih objekata u Kolašinu. Razlog ovome je povoljno kreditiranje banaka, porast prometa nekretnina, bolja dostupnost građevinskog materijala, prisutnost većeg broja stručne radne snage iz oblasti građevinarstva. Samo dio ove vrste otpada, prema evidenciji JKP završava na postojećem odlagalištu. Ima pojedinačnih slučajeva da sami građani odvoze ovu vrstu otpada na odlagalište. Neposredno pored lokacije za odlaganje komunalnog otpada u mjestu Bakovići, postoji lokacija na kojem su deponovane velike količine građevinskog otpada od rekonstrukcije magistralnog puta Podgorica-Kolašin. Količina ovog otpada se procjenjuje na oko 500t. Opština Kolašin nije pravno odredila lokaciju za odlaganje građevinskog otpada.

4.2.4 Otpadna ambalaža

Ambalaža predstavlja sve proizvode za pakovanje, čuvanje, rukovanje, isporuku i promociju robe, od sirovina do gotovih proizvoda, od proizvođača do korisnika ili potrošača, bez obzira na prirodu materijala od kojeg su izrađeni. Ambalaža može biti:

- prodajna ili primarna
- zajednička ili sekundarna
- transportna ili tercijarna

Ukupna količina generisane otpadne ambalaže je 84t/god. Ovdje ne spada primarna ambalaža, već se ona ubraja u komunalni otpad iz domaćinstava.

Ambalažni materijal je svaki materijal od kojeg se proizvodi ambalaža, kao što su: staklo, plastika, papir, karton, drvo, metal, višeslojni miješani materijali i dr.

Ambalažni otpad se definiše kao ambalaža ili ambalažni materijal koji ostane nakon što se proizvod raspakuje i odvoji od ambalaže, isključujući proizvodne ostatke.

Ambalaža i ambalažni otpad predstavljaju važan dio otpada koji se može reciklirati, zbog čega je neophodno utvrditi količine ove vrste otpada.

Osnovni problemi, koji važe za upavljanje komunalnim otpadom važe i za ambalažu i ambalažni otpad. I pored nekih aktivnosti na izdvajanju i sakupljanju ambalaže i ambalažnog otpada iz komunalnog otpada, najveći dio ovog otpada i dalje se odlaze na odlagalištima komunalnog otpada.

4.2.5 Biorazgradivi otpad

To je otpad koji je razgradiv aerobnim ili anaerobnim postupkom pod uticajem mikroorganizama. Organski otpad je biorazgradiv i njegovim bacanjem na smetlišta nastaju gasovi, metan i procjedne vode koje ugrožavaju životnu sredinu. Tu spadaju otpad od hrane, baštenski otpad, papir i karton. Najbolji tretman za ovu vrstu otpada je kompostiranje.

Biodegradabilni otpad je definisan u skladu sa EU Direktivom o odlagalištima "otpad koji ima mogućnost da se anaerobno ili aerobno razgradi, kao što je hrana, baštenski otpad papir i karton" Ovo znači izraz "biorazgradivi otpad" uključuje neke druge tipove otpada takodje kao što su: drvo, papir, karton, otpadni mulj, prirodni tekstil.

Trenutno, u Crnoj Gori kao i u opštini Kolašin uobičajno je da se sakupljanje svog otpada (iz domaćinstava inertnog industrijskog od strane komercijalnih subjekata i institucija i biznis sektora) obavlja u istim kontejnerima i odlaze na odlagalište/deponiju/smetlište bilo ono legalno ili ne. U tom smislu, veoma je teško procijeniti odnos između otpada koji se generiše različitim aktivnostima (iz domaćinstava, industrije ili biznis sektora). Nadalje otpad odčišćenja ulica i održavanja zelenila (parkova i bašta) završava u istom kontejneru. Ovo vodi do zaključka da je biorazgradivi otpad (organiski faktor) i njegovi zagađivači iznad referentnih vrijednosti, te nije prikladno da se ovaj material koristi za kompostiranje i primjenu u poljoprivredi ili baštovanstvu pod trenutnim uslovima.

U odnosu na rezultate analize komunalnog otpada koja je sprovedena u okviru ovog projekta, procjena biodegradabilnog otpada za Opštinu Kolašin je dat u nastavku:

Tabla 1: Biorazgradivi otpad u Opštini Kolašin (t/godina)

Administrativna jedinica	Stanovništvo	Procjenjena godišnja količina biorazgradivog otpada (t)	Minimalni broj distributera/opštinskih kompanija	Minimalni broj skladišta za privremeno skladištenje
Kolasin	8,380	738	1/1	0

Kao što se može primjetiti iz gornje tabele, ukupna produkcija biodegradabilnog otpada u opštini Kolašin je oko 738t/god (uključujući organski, tekstil, papir, drvo) i predstavlja oko 30 % od ukupnog komunalnog otpada proizvedenog u opštini Kolašin. Od ove količine, važan udio od 30 % je papir i karton. Većina ovog otpada nastaje od ambalažnog otpada ali i od magazina, novina i drugih publikacija. Ova posebna vrsta otpada ima veliki potencijal za recikliranje i ne bi trebala biti odlagana na deponije kao i ostali otpad.

Drvo, kao otpad se najčešće generiše od komercijalnih i industrijskih subjekata (pakovanje) ali takodje, u manjoj mjeri, od strane domaćinstva (pakovanje nekih aparata, rehabilitacija i popravke).

Tekstil treba pažljivo razmotriti pod pojmom biodegradabilni otpad- jer je samo prirodan tekstil biodegradabilan.

4.3 Porijeklo otpada

Najveće količine otpada potiču iz domaćinstava. To je uglavnom čvrsti komunalni otpad. Kabasti otpad takođe potiče iz domaćinstava. Građevinski otpad nastaje prilikom izgradnje, rekonstrukcije putne infrastrukture i stambenih objekata. Najveće količine biorazgradivog otpada nastaju održavanjem zelenih površina (dvorišta, bašti itd.) kao i iz domaćinstava (otpaci od hrane). Drvni otpad (pilotina, strugotina, iverje) nastaje u pilanama i manjim pogonima za preradu drveta. Otpadna vozila, gume, ulja, baterije, akumulatori nastaju u okviru auto-servisa, gdje se i skladište. Ostali opasni otpad u opštini Kolašin nastaje uglavnom u domaćinstvima (opasni električni i elektronski otpad, ambalaža od sredstava za čišćenje, baterije, termometri sa živom, otpadni lijekovi).

Kako najveće količine otpada potiču iz domaćinstva u nastavku je dat pregled strukture komunalnog otpada za opštinu Kolašin, kao rezultat analize otpada sprovedene 2013 godine uz podršku projekta: "Priprema i implementacija državnog i lokalnih planova upravljanja".

Tabela 2: Količinski sastav generisanog komunalnog otpada prema komponentama u 2013.godini (izvor: DPUO)

Komponente	Količinski sastav otpada prema komponentama (t/god)
Organski	738
Papir i plastika	299
Staklo	196
Teški metali	26
Obojeni metali (aluminijum i dr.)	38
Drvo	59
Kompozitna ambalaža	84
PET	128
Plastika	274
Tekstil	65
Inertni otpad (uključujući građevinski otpad i šut)	53
Opasni otpad	14
Zeleni otpad	117
Ostalo	208
UKUPNO	2.300

Tabela 3: Broj kontejnera i kanti za prikupljanje otpada iz domaćinstava i komercijalnog sektora u 2015.godini (Komunalno doo).

Broj kontejnera od 1.1m ³ za mješoviti otpad	220
Broj kontejnera od 5 i 7m ³ za mješoviti otpad	12
Broj kontejnera za selektovani otpad	18
Broj kanti	30

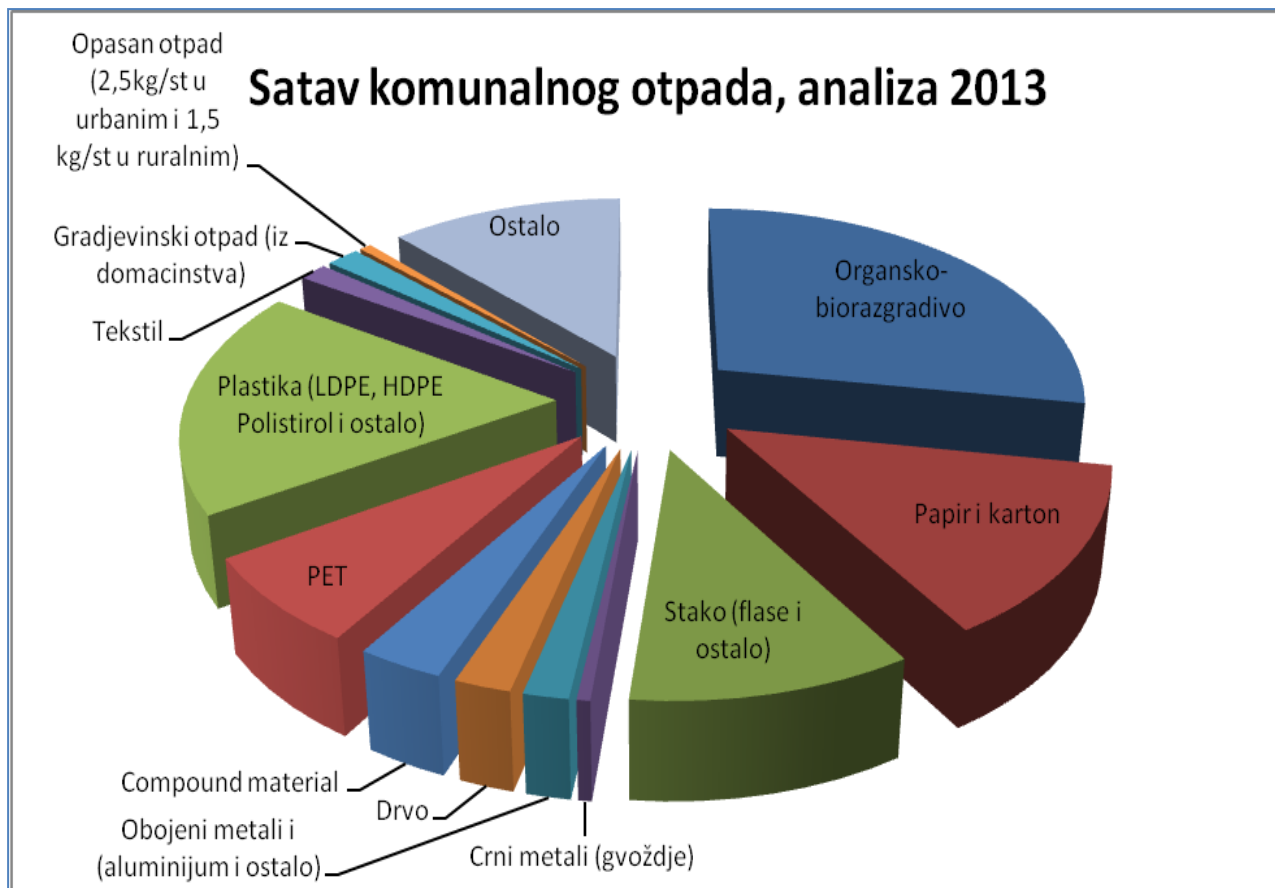
Tabela 4: Broj korisnika organizovanog sakupljanja otpada i površina teritorije sa koje se otpad sakuplja (2015.godina, DPUO)

Površina teritorije opštine (km ²)	897
Površina teritorije opštine sa koje se vrši sakupljanje otpada (km ²)	28

Procenat dijela opštine sa koje se vrši sakupljanje otpada (%)	3,1	
Broj korisnika kojima se pruža usluga organizovanog sakupljanja otpada	Domaćinstva	1505
	Pravna lica	149

Šema 1. Sastav komunalnog otpada

4.4 Postojeća postrojenja i učinak

Na teritoriji Opštine Kolašin nema postrojenja za obradu komunalnog ili drugih vrsta otpada.

4.5 Sakupljanje otpada i obrada

Budući da je dosadašnja praksa u Crnoj Gori pokazala da je sakupljanje otpada po principu primarne selekcije u više kanti, za PET, staklo, papir, metal i ostali otpad, neefikasno i da se kao krajnji rezultat dobije uglavnom samo mješani otpad u svakoj od njih, predviđa se uvođenje novog sistema tzv. **sistema dvije posude (kante, kontejneri) za separatno sakupljanje suve i mokre frakcije**. Ovaj sistem podrazumijeva obavljanje primarne selekcije, tj. razdvajanja otpada na mjestu njegovog nastanka, u dvije frakcije:

- suva frakcija - zajedničko odvajanje primarno selektovanih materijala kao što su papir, karton, plastika, staklo, guma, metal, tekstil i slično,
- mokra frakcija - odvajanje ostalog otpada koji je po svom sastavu uglavnom mokr zbog prisustva ostataka od hrane, materijala organskog porijekla, baštenskog otpada, proizvoda za higijenu i slično.

Suva frakcija otpada, nakon sakupljanja bi se transportovala u neki od sabirnih centara instaliran u određenoj opštini (reciklažno dvorište, reciklažno dvorište sa sortirnicom ili MRF postrojenje) gdje bi se izvršila detaljna separacija tako sakupljenih reciklabilnih materijala (detaljan opis predloženih reciklažnih

dvorišta i drugih tehnologija, predmet je razmatranja Poglavlja 8.). Tako razvrstan materijal ima svoju tržišnu vrijednost i može biti prodat usljed čega bi preduzeće koje se bavi upravljanjem otpada u toj opštini ostvarilo određenu dobit. Iskustvo pokazuje da dobit može biti značajna, zbog čega bi svako komunalno preduzeće moralo da napravi plan iskorišćenja reciklabilnih materijala koji se izdvaja na teritoriji njihovih opština. Izdvojena suva frakcija bi mogla da se odlaže i u za to određene kese koje bi zatim bile predate u reciklažno dvorište ili drugi sabirni centar koji će na nivou određene opštine biti formiran i/ili izgrađen. Program podjele i prikupljanja kesa za sakupljanje reciklabilnih materijala bi trebalo da bude kreiran od strane komunalnog preduzeća svake opštine pojedinačno za teritoriju na kojoj obavljaju djelatnost sakupljanja i upravljanja otpadom. Mokra frakcija bi bila transportovana na postrojenje za sekundarnu selekciju za mješani komunalni otpad, kompostiranje, određenu deponiju ili termičku obradu, u zavisnosti od kvaliteta i mogućnosti da dodatno bude razvrstan, ali i odabrane opcije za upravljanje otpadom (Poglavlje 7.). Kante/kontejneri moraju biti jasno određeni i obeleženi i dalje sakupljanje i transport razvrstanog otpada mora se odvijati posebno tj. bez mješanja, kao što je do sada bila praksa u gotovo svim opštinama. Izdvojeni korisni reciklabili kao što su plastika, metali, staklo i papir mogu se prodavati na tržištu kao sekundarne sirovine. Predlaže se uspostavljanje komercijalne saradnje sa operaterima koji imaju odgovarajuće dozvole za sakupljanje, transport, skladištenje i obradu reciklabila. Izbor operatera može se organizovati periodično, sprovođenjem postupka predkvalifikacije, a otpad se ustupa zainteresovanim operaterima nakon sprovedene javne konkursne procedure. Drugi vid postupanja je takođe omogućen zakonom i on predviđa sklapanje ugovorne obaveze sa operaterom sistema, koji preuzima na sebe sve administrativne obaveze, procedure, organizacione i pravne radnje. Operater sistema se stara da svi učesnici u lancu upravljanja otpadom budu adekvatno plaćeni za svoj rad. Napominje se da prije bilo kakvog koraka u ovom pravcu nadležni organi lokalnih samouprava treba da konsultuju lokalna komunalna preduzeća, kako lokalne samouprave ne bi došle u sukob interesa.

U eri jačanja privatnog sektora i preduzetništva, mnoga privatna preduzeća su uvidjela mogućnost dobre zarade u domenu sakupljanja reciklabilnih materijala i, u skladu sa tržišnom cijenom, formiraju otkupne cijene za reciklabilne materijale, što građanima postaje važno. Praksa je pokazala da se procenat uspješnosti primarne selekcije povećava ukoliko je uključen faktor finansijske dobiti, kolika god ona bila. Na nivou lokalnih planova neophodno je razmotriti mogućnost uvođenja otkupnih stanica u okviru izgrađenih reciklažnih dvorišta, posebno ukoliko u datoj opštini ne postoji privatna otkupna stanica. Takva praksa bi uticala na povećanje zainteresovanosti stanovništva da učestvuje u sistemu koji će mu obezbijediti određenu dobit, a komunalnom preduzeću će smanjiti troškove transporta usljed neophodnog prikupljanja takvog materijala iz kanti za suhu frakciju. Takođe, neophodno je razmotriti uvođenje određenih vrsta nagrada za stanovnike koji uredno dopremaju sakupljen primarno selektovani otpad, u vidu ostvarivanja određenog popusta prilikom plaćanja mjesečnog računa za neku od usluga opštinskog komunalnog preduzeća ili slično ili organizovanje različitih humanitarnih akcija prikupljanja sekundarnih materijala od strane komunalnog preduzeća zarad nekog većeg cilja u kojoj će sugrađanima pokazati brigu za društvo u kome posluju a samim tim i izvršiti promociju aktivnosti koja kasnije može postati dobra navika stanovništva te opštine. Komunalno preduzeće koje posluje na takav način ostvaruje veću lojalnost, povjerenje i poštovanje od strane onih kojima pružaju usluge, a s druge strane utiče na smanjenje sopstvenih troškova time što motivise stanovništvo da ono donosi selektovan otpad u reciklažna dvorišta ili neki drugi objekat određen za te namjere i time smanji troškove transporta koje bi u suprotnom imalo. Neophodno je u što skorijem periodu izvršiti integraciju seoskih područja u sistem sakupljanja komunalnog otpada. To naravno podrazumijva povećanje broja kontejnera, vozila ali i zaposlenih u javnim komunalnim preduzećima. Kako bi se sakupljanje otpada iz seoskih područja vršilo znatno ređe nego iz gradskih (jedan do četiri puta u mjesec dana), kako zbog cijene transporta tako i zbog sporijeg generisanja otpada u tim područjima usljed malog broja stanovnika, potrebno je razmotriti povećanje broja kontejnera veće zapremine i planski ih rasporediti po selima.

Domaćinstva su dužna da svoj otpad odlažu na za to predviđena mjesta i u skladu sa propisima, o čemu stanovništvo treba da bude obaviješteno. Takođe, stanovništvo treba informisati jasno iskazanim simbolima na svakom od kontejnera. Jedinice lokalne samouprave su dužne da obezbijede i mogućnost sakupljanja komunalnog otpada koji ne treba odlagati u kontejnere za komunalni otpad (npr. kabasti otpad). Preporučuje se kampanjsko odvoženje ovakvog otpada, par puta godišnje ili na poziv, uz obavezno prethodno obavješćavanje građana kako će i kada akcija biti organizovana. Predlaže se uspostavljanje službe "po pozivu", odnosno iznajmljivanje kontejnera od 5 m³ od strane komunalnog preduzeća, uz primjerenu ekonomsku naknadu za sakupljanje građevinskog šteta ili otpad od čišćenja i uređenja zelenih površina i sl.

4.5.1 Vrste sakupljanja

Za sada se (pored komunalnog) sakuplja samo otpadni metal od strane fizičkih lica i prodaje na tržištu. Postoji i skladištenje istrošenih ulja u okviru automehaničarskih radnji. Ostale reciklabilne komponente se ne sakupljaju odvojeno.

4.5.2 Kratak opis sistema sakupljanja

„Komunalno“ doo Kolašin raspolaže sa 220 kontejnera od 1,1m³ za miješani komunalni otpad i 10 kontejnera od 3 i 5m³ koji su postavljeni na gradskom i seoskom području (tamo gdje dolazi asfaltni put). Komunalni otpad se izvan turističke sezone sakuplja dva puta sedmično u prigradskim naseljima, tri puta sedmično u centru grada. U sezoni se frekvencija sakupljanja uvećava. Preko 90% gradskog stanovništva je obuhvaćeno sistemom sakupljanja komunalnog otpada.

Komunalni otpad iz domaćinstava se odlaže

- u kontejnerima od 1,1 m³ zapremine, grupisanim na za to određenim mjestima; u ovakvim kontejnerima, komunalni otpad se sakuplja uglavnom u stambenim naseljima sa većim kolektivnim stambenim zgradama; kontejnere nabavlja Komunalno doo;
- u kućnim posudama od 80 – 120 l; ovako se otpad sakuplja uglavnom u naseljima sa individualnim stambenim kućama u kojima svako domaćinstvo samo nabavlja svoju posudu za odlaganje komunalnog otpada;
- u otvorenim kontejnerima (kištre) od 5 i 7 m³ koje se prema potrebi ili na poziv građana postavljaju na određeno vrijeme radi odlaganja većih količina uglavnom kabastog otpada ili zelenog otpada i šuta;
- u ograđenim manjim površinama i metalnim mrežnim boksovima u kojima se odlaže ambalažni papir i karton.

4.5.3 Kratak opis sistema transporta i transfera

Svakog dana dva kamiona-autosmečara rotopres od 8 i 12m³ obilaze teritoriju grada, sakupljaju otpad iz kontejnera i odvoze na privremeno skladište komunalnog otpada u mjestu Bakovići. Nema transfer stanice. Državnim planom je planirana jedna transfer stanica za opštine Mojkovac i Kolašin, na teritoriji opštine Mojkovac. U toku je izrada projektne dokumentacije.

4.5.4 Kratak opis sistema obrade

U Opštini Kolašin ne vrši se obrada otpada.

4.5.5 Kratak opis sistema odlaganja

Otpad se odlaže na lokaciji određenoj opštinskom Odlukom o uslovima i načinu privremenog skladištenja otpada. Odlagalište se jednom nedjeljno ravna i prekriva slojem zemlje ili inertnog materijala. Ovakav način će se praktikovati do izgradnje regionalne sanitarne deponije. Privremeno skladištenje komunalnog otpada iz čl. 78 i 78a Zakona o upravljanju otpadom vršiće se u roku utvrđenim Državnim planom.

Privremeno skladištenje se može vršiti najduže godinu dana od dana prijema otpada, pri čemu lokacija na kojoj se privremeno skladišti komunalni otpad sakupljen sa područja lokalne samouprave određuje skupština jedinice lokalne samouprave (DPUO).

4.6 Organizacija i finansiranje

Naplaćivanja komunalnih usluga vrši Komunalno doo Kolašin. Procenat naplate je 60 % za građane i 80% za pravna lica.

Upravljanje otpadom u opštini Kolašin se finansira iz budžeta Opštine Kolašin, sopstvenih prihoda preduzeća „Komunalno“ doo, kao i projekata koji se finansiraju iz EU fondova, a koje implementira Država ili Opština.

Cijena radova i usluga koje vrši Komunalno doo, na godišnjme nivou, prema posebnom jednogodišnjem Ugovoru iznosi oko 60.000€.

Državnim planom upravljanja otpadom je predviđena izgradnja malog reciklažnog dvorišta u iznosu od 80.000€. Ovaj projekat je u pripremnoj fazi realizacije.

5 PLANIRANJE

5.1 Pretpostavke za planiranje

Cilj ovog poglavlja je predstavljanje prognoze stvaranja količine komunalnog otpada i sastava u toku perioda od 25 godina (koliko se procjenjuje da je maksimalni vijek trajanja sanitarne deponije). Za potrebe ovog plana, koristiće se prognoze do 2020 godine.

Glavne pretpostavke za planiranje sistema upravljanja otpadom date su u nastavku:

Količina i tip generisanog otpada: Procjene generisanja količine i tipova otpada na teritoriji Opštine Kolašin zasnivaju se na raspoloživim podacima o demografskom, ekonomskom i društvenom razvoju. Kapacitet i struktura sistema upravljanja otpadom zavise od promjene ključnih parametara kao što su:

- Promjene broja stanovnika
- Ekonomski razvoj
- Broj turista

Količina i tip sakupljenog otpada: Za planiranje održivog sistema upravljanja otpadom uzimaju se i obzir smjernice i pravni okvir koji predviđaju povećanje stope prikupljanja otpada, selekcije otpada na izvoru i određeni stepen reciklaže specifičnih komponenti otpada koji se mora postići u određenom vremenskom periodu.

Postojeći sistem prikupljanja i postojeći kapaciteti za obradu i deponovanje otpada: Postojeća oprema kao i efikasnost postojećeg sistema za prikupljanje otpada se pažljivo razmatraju prilikom planiranja, uključujući i mogućnost korišćenja postojećih postrojenja/odlagališta u Opštini i regionu.

Postavljeni ciljevi iz nacionalnog i EU zakonodavstva kao i odredbe važećih politika: Postavljeni ciljevi i rokovi za njihovo ispunjenje uzeti su u obzir u procesu planiranja sistema upravljanja otpadom.

Ekonomija obima: Za definisanje efikasnog i održivog sistema upravljanja otpadom posebno je važno jasno predvidjeti buduće kapacitete svih djelova sistema u skladu sa količinama generisanog otpada ali i u skladu sa mogućnostima opštine/države/privatnog sektora da finansira i upravlja budućim sistemom i/ili njegovim komponentama kao i mogućnosti proizvođača otpada (prvenstvene građana i privrednih lica) da dugoročno plaćaju usluge koje im sistem pruža. Samo na navedeni način može se postići dugoročna održivost sistema, što je jedan od osnovnih zadataka donošenja ovog plana.

Regionalna saradnja: Imajući u vidu odredbe strateških dokumenata kao i ekonomiju obima regionalna saradnja se nameće kao imperativ u sistemu upravljanja otpadom u Crnoj Gori. Do sada je regionalna saradnja uglavnom bila bazirana na medjuopštinskim sporazumima o izgradnji/korišćenju regionalnih deponija, prateći opredeljenja data u predhodnim politikama upravljanja otpadom (2008-2012). Za formiranje efikasnog sistema upravljanja otpadom mora se postići korak dalje u cilju saradnje na regionalnom nivou u upravljanju otpadom (uključujući i sakupljanje, transport, separaciju i reciklažu) formiranjem regionalnih klastera a ne samo njegovom deponovanju.

5.2 Prognoza budućeg stvaranja otpada

5.2.1 Metodologija i pretpostavke

Prognoza strukture i količine otpada za opštinu Kolašin data je za period od 2016-2020 godine (u skladu sa važnošću državnog plana upravljanja otpadom). Kao referentna godina uzeta je 2015 godina dok se planiranje vrši do 2020 godine do kada će najkasnije biti neophodno donjeti inovirani Plan upravljanja otpadom za opštinu Kolašin.

Sadašnje procjene generisanja otpada na teritoriji opštine Kolašin baziraju se na raspoloživim podacima o demografskom, ekonomskom i društvenom razvoju. Planiranje budućih elemenata sistema upravljanje otpadom bazira se na prognozama:

- rasta broja stanovnika,
- ekonomskog razvoja,

- razvoja turističkog sektora,
- povećanje pokrivenosti sakupljanja i stepena reciklaže (u skladu sa nacionalnim smjernicama),
- selekciji otpada na izvoru i dr.

Važno je napomenuti da su procjene date u ovom poglavlju (u odnosu na količinu generisanog otpada i sastav) date uz statistički dozvoljeno odstupanje od ± 5 %. Ipak, imajući u vidu dinamičnost parametara na kojima se baziraju date prognoze, periodična revizija ukupno generisanog otpada u skladu sa novim podacima koje budu dostupni je poželjna u budućnosti.

5.2.2 Ukupno stvoreni otpad

Projekcija količina otpada u Opštini Kolašin data je za vremenski horizont od 5 godina i uradjena na osnovu sljedećih parametara i pretpostavki:

- Informacije o populaciji i strukturi populacije su preuzeti iz zvaničnog popisa,
- Poredjenje rezultata censa 2011 i censa 2003 i prognoza budućeg kretanja,
- Za turizam korišćen je prosječan stepen povećanja turista od 4.20% po godini za period 2013-2016 uz smanjenje za 1% za svake četiri godine.
- Projekcije promjene nastajanja određenih vrsta otpada su povezane za projektovanim promjenama u ličnim navikama populacije, što je ponovo povezano sa projekcijom rasta BDP-a,
- Za prognoze nastajanja komunalnog otpada, uzet je prosjek gdje je podrazumjevano da je stepen nastajanja otpada u gradskim, prigradskim i seoskim područjima u svim opštinama povezan sa rastom BDP-a,
- Zvanične prognoze rasta BDP-a su korišćene.

5.3 Analiza opcija

5.3.1 Metodologija i pretpostavke

Prilikom analize opcija polazi se od postojećeg stanja sistema upravljanja otpadom u opštini Kolašin:

U prošloj deceniji Opština Kolašin se kroz svoju razvojnu politiku, opredjelila da zajedno sa opštinama Bijelo Polje i Mojkovac učestvuje u izgradnji regionalne deponije "Čelinska kosa" u Bijelom Polju. Otpad se deponovao na neuredjenom odlagalištu "Bakovići", do izgradnje regionalne deponije na lokaciji "Čelinska kosa".

Odlukom o izgradnji, održavanju i korišćenju regionalne deponije komunalnog otpada (Sl. list Crne Gore, opštinski propisi 26/2007) utvrđeno je zajedničko organizovanje poslova izgradnje regionalne deponije "Čelinska kosa" sa opštinama Bijelo Polje i Mojkovac osnovanjem regionalnog preduzeća "Čelinska kosa" doo. Pripremljena je generalni projekt izgradnje deponije. Međutim zbog strmog pristupnog puta i drugih faktora Opština Bijelo Polje trenutno traži alternativnu lokaciju (2013). Opština Bijelo Polje je počela aktivnosti na stvaranju uslova za izgradnju regionalne sanitarne deponije u Bijelom Polju na novoj lokaciji „Čelinska kosa 2“, za potrebe opština Bijelo Polje, Mojkovac i Kolašin (Pregled prioriternih projekata u oblasti izgradnje komunalne infrastrukture čija realizacija se predviđa u 2013 i 2014. godini).

Odlukom o privremenom skladištenju komunalnog otpada ("Sl. list RCG - opštinski propisi", br. 27/12) definisana je lokacija "Bakovići" kao privremeno odlagalište. Odlukom je definisano da se navedena lokacija koristi do izgradnje regionalne deponije. Lokacija je u skladu sa zakonskim odredbama i može najduže da se koristi do 31.12.2016 godine, shodno članu 96. Komunalno preduzeće Kolašin ne vrši primarnu ni sekundarnu selekciju otpada. Međutim, izmjenama Zakona ovaj član je izbrisan.

Na osnovu procjene trenutnog stanja sistema upravljanja otpadom u opštini Kolašin i na regionalnom nivou, prilikom analize mogućih opcija polazi se od sljedećih pretpostavki:

Reciklažno dvorište će biti izgradjeno u narednom periodu na lokaciji postojećeg odlagališta u "Bakovićima".

Saradnja sa opštinama Bijelo Polje i Mojkovac po pitanju upravljanja otpadom će se nastaviti. Analiza opcija posebnu pažnju će posvetiti daljem razvoju medjuopštinske saradnje po pitanju upravljanja otpadom.

Širi regionalni pristup u upravljanju otpadom je potreban uključujući i regionalizaju drugih elemenata upravljanja otpadom osim deponovanja. U analizama opcija, količina i sastav otpada i postojeća/planirana infrastruktura za upravljanje otpadom susjednim opštinama Bijelo Polje i Mojkovac razmatraće se kao cjelina, prilikom razmatranja sistema upravljanja otpadom u Opštini Kolašin.

5.3.2 Izvori komunalnog i neopasnog građevinskog otpada

Genralno mjesta nastanka komunalnog i neopasnog građevinskog otpada u Opštini mogu se podjeliti na :

- Domaćinstva,
- Hoteli i ugostiteljski objekti, trgovine, škole, administracija,
- Stovarišta, trgovine, zanatski i uslužni objekti,
- Gradilišta – građevinski otpad i šut,
- Zelene površine – “zeleni” otpad sa javnih zelenih površina i od domaćinstava,

U planskom periodu, glavne privredne grane u Kolašinu će biti trgovina i turizam.

Na osnovu prognoze ukupno generisanog otpada i izvoda iz planskih dokumenta, može se pretpostaviti da će glavni izvori nastanka komunalnog otpada u planskom periodu biti **domaćinstva i u manjem dijelu turizam**. Ne očekuje se znatno povećanje broja stanovnika industrije ili turizma do 2020 godine.

U planskom periodu će doći do povećanja broja trista od 15% godišnje.

Može se očekivati povećanje količine građevinskog otpada (uslijed rekonstrukcije stanova i apartmana) uslijed rasta životnog standarda. Takodje se očekuje povećanje količine građevinskog otpada koje će nastati uslijed rekonstrukcije/izgradnje novih infrastrukturnih aktivnosti.

5.3.3 Opcije upavljanja otpadom

Različite opcije tokova komunalnog i neopasnog građevinskog otpada su uzete u obzir prilikom predlaganja opcija za upravljanje otpadom:

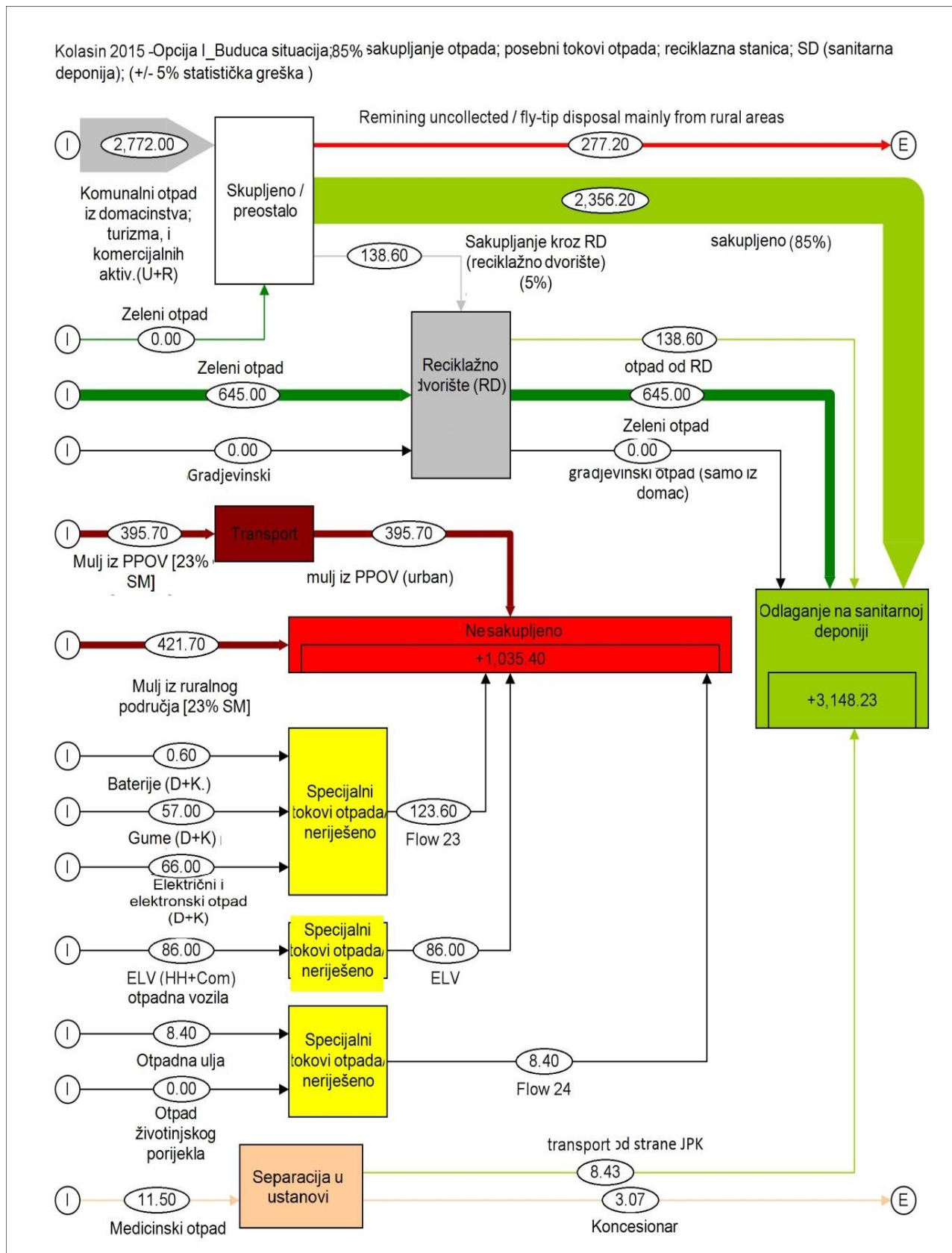
Prilikom razmatranja sistema upravljanja otpadom za opštinu Kolašin, u skladu sa postojećim stanjem i pretpostavkama kao i projekcijama o količinama i sastavu otpada u narednom periodu, predlažu se tri modela sa različitim tokovima otpada kako slijedi:

Opcija 1: Ovaj model je najjednostavniji od ponudjenih. Predvidja izgradnju reciklažnog dvorišta koje bi prihvatilo samo dvije specifične vrste otpada i to: građevinski otpad (isključivo iz domaćinstva) i zeleni otpad nastao isključivo održavanjem zelenih površina. Odredjena količina ove dvije vrste otpada bila bi sakupljena i direktno od strane gradjana, koji bi navedeni otpad dovozili u reciklažno dvorište. Tako sakupljeni otpad u reciklažnom dvorištu odlaže se na deponiji. **Primarna separacija reciklabilnih komponenti nije planirana.**

Detaljan prikaz tokova otpada i količina za svaki poseban tok, po Opciji 1 za 2015 godinu dat je sljedećem dijagramu:

Šema 2. Opcija 1.

Opcija 2: Predvidja primarnu separaciju po sistemu dva kontejnera od kojih bi jedan bio za komponente koje se mogu reciklirati (obojeni i neobojeni metali, papir i karton, staklo, drvo, tekstil, plastika i PET), takozvanu "suvu" frakciju otpada, a drugi za organski otpad i složena jedinjenja, takozvanu "mokru" frakciju otpada. Model predvidja izgradnju reciklažnog dvorišta u kome bi se prihvatale specifične vrste otpada i to: građevinski otpad (isključivo iz domaćinstva), zeleni otpad nastao isključivo održavanjem zelenih površina kao i opasan otpad. Zatim bi otpad iz mokre frakcije bio odlagan na deponiju dok bi se reciklabilni otpad prikupljen u suvoj frakciji prodavao na tržištu (reciklažnim centrima) nakon čega bi se razdvajale komponente: metal, papir i karton, PET plastika i staklo. Ostatak iz suve frakcije, nakon prodaje bi se takodje odlagao na deponiji.

Sem izgradnje reciklažnog dvorišta, predlaže se kompostiranje jednostavnom metodom. Najviše materijala za kompostiranje dobilo bi se iz reciklažnog dvorišta (sakupljenog zelenog otpada sa javnih/privatnih površina oko 580t). Takodje je procjenjeno da bi oko 249t trebalo biti kompostirano od strane individualnih domaćinstvima u ruralnom području uz odgovarajuću javnu kampanju.

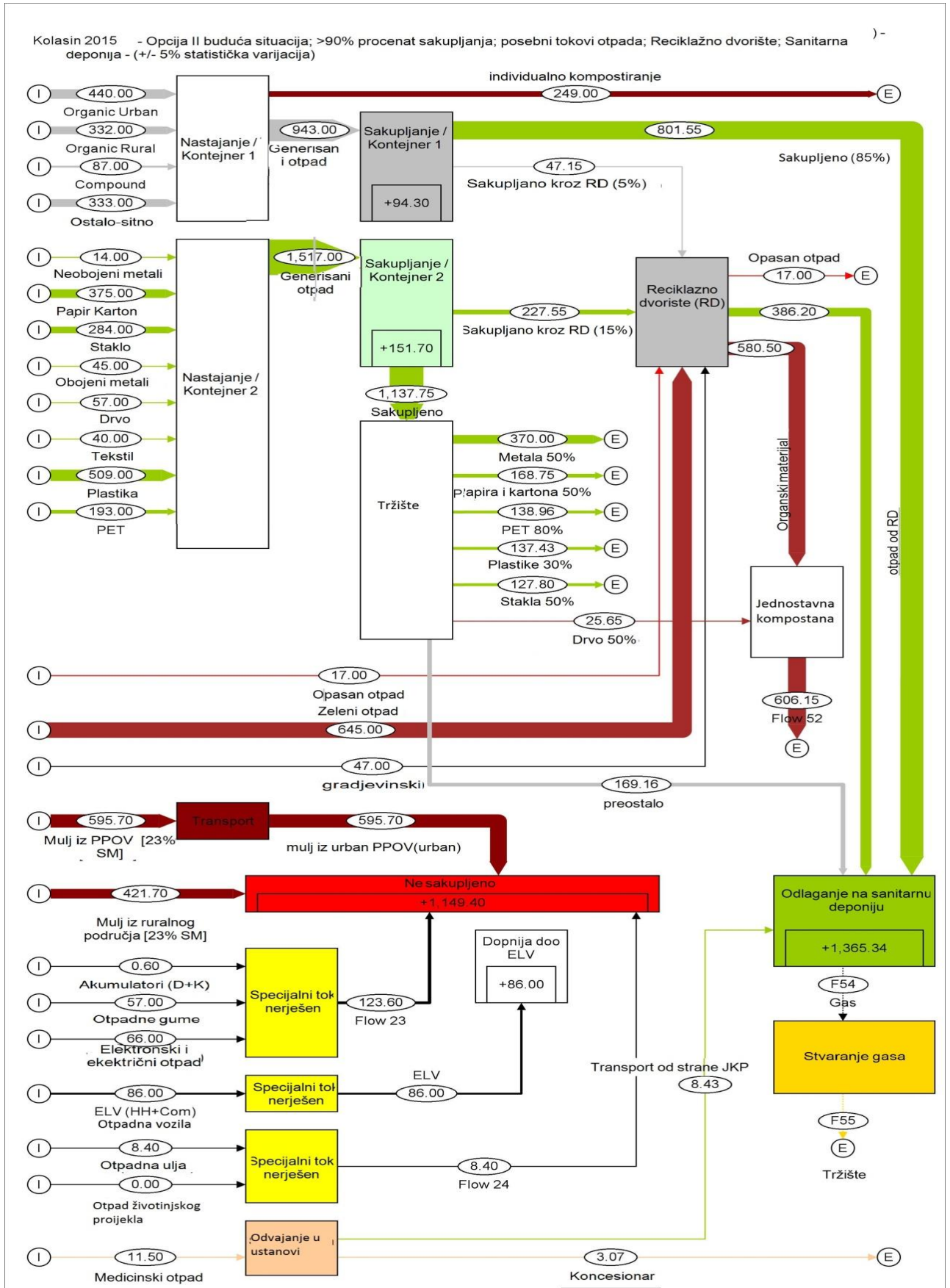
Za odlaganje građevinskog otpada iz domaćinstava predviđa se posebna lokacija u sklopu privremenog skladišta komunalnog otpada. Preuzimanje kabastog i građevinskog otpada iz domaćinstava biće organizovano po Programu preduzeća Komunalno doo.

Takodje bi po ovom modelu, predvidjeno izdvajanje gasa nastalog na deponiji.

Detaljan prikaz tokova otpada po Opciji 2 i procjenjena količina za svaki poseban tok, za 2015 godinu dat je sljedećem dijagramu:

Šema 3: Opcija 2.

Opcija 3 Predstavlja nagogradnju opcije 2 u **smislu povrata energije iz otpada i selekcije reciklabilnih komponenti**.

Ova opcija predviđa, pored primarne selekcije (koja je identična opisanoj u Opciji 2) i izgradnju reciklažnog centra, i pripremu reciklabilnih komponenti za dalju prodaju. Kao i u Opciji 1, predviđa se da će od "suve frakcije" moći da se pripremi za prodaju 50 % metala, stakla, papira i kartona od ukupno sakupljene količine kao i 30 % plastike i 80 % PET . Ostatak iz reciklažnog centra bi se transportovao na **uređaj za povrat energije** u cilju proizvodnje električne energije i toplote. Takođe, predviđeno je da se 381t materijala iz reciklažnog dvorišta takođe upotrebi u uređaju za povrat enegije. Na navedeni način **638 t** otpada bi se mogao iskoristiti za proizvodnju energije/toplote. U procesu bi nastalo **178t pepela** koji bi se odložio na deponiju.

Kao i u Opciji 2 predlaže se kompostiranje jednostavnom metodom. Najviše materijala za kompostiranje dobilo bi se iz reciklažnog dvorišta (sakupljenog zelenog otpada sa javnih/privatnih površina). Takođe je procenjeno da bi oko 249t trebalo biti kompostirano od strane individualnih domaćinstvima u ruralnom području uz odgovarajuću javnu kampanju.

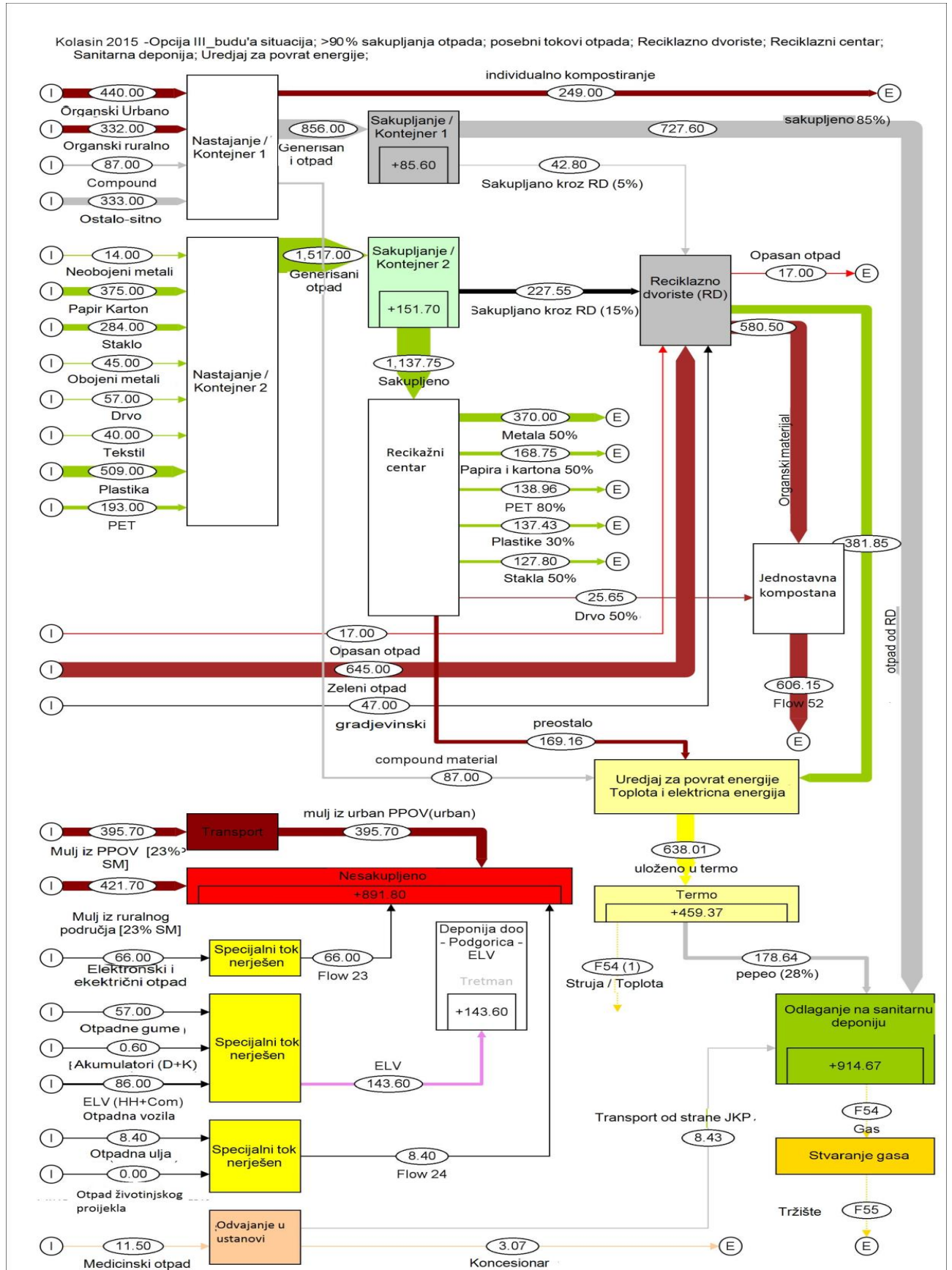
Takođe bi po ovom modelu, predviđeno izdvajanje gasa nastalog na deponiji i izgradnja uređaja za povrat energije iz preostalog otpada (toplotne i električne). Oko 638t materijala bi bilo dostupno za konverziju.

Preostali otpad odlagao bi se na deponiji i to u količini od 914t za 2015 godinu, pod uslovom da je procenat sakupljanja na teritoriji opštine veći od 90%.

Detaljan prikaz tokova otpada po Opciji 3 i procenjena količina za svaki poseban tok, za 2015 godinu dat je sljedećem dijagramu:

Šema 4. Opcija 3.

5.3.4 Ciljevi do 2020.godine

- Povećanje nivoa pokrivenosti uslugom u gradskom dijelu od 100%,
- Povećanje nivoa pokrivenosti uslugom u seoskom dijelu od 50%,
- U skladu sa predloženom opcijom upravljanja otpadom opština Kolašin u narednom period treba da uspostavi sistem sakupljanja sa dva kontejnera, reciklažno dvorište i jednostavnu kompostanu u kojoj bi se skladištio i prerađivao biorazgradivi otpad i prevodio u humus za kondicioniranje zemljišta.
- Stvoreni uslovi za implementaciju sistema povrate energije iz ostvarenje integralne regionalne saradnje i povrat energije iz deponovanog otpada.
- Regionalno udruživanje, kroz zajednički sistem upravljanja otpadom (regionalna kompanija) radi integralnog i efikasnijeg upravljanja. U tabeli u nastavku data je procjena ukupnih količina i sastava otpada (na regionalnom nivou koji bi se trebao obraditi kroz predloženi sistem upravljanja). Povećanje količine otpada (udruživanjem) omogućava finansijski efikasnije upravljanje eventualno kroz privatno-javno partnerstvo.

Tabela 6: Procjena sastava i kolicina otpada u slucaju regionalnog udruživanja

Godina 2015 Sastav komunalnog otpada	Kolasin		Mojkovac		Bjelo Polje		Total	
	Količina	%	Količina	%	Količina	%	Količina	%
Organsko-biorazgradivo	771	28%	828	29%	3705	25%	5305	26%
Papir i karton	375	14%	372	13%	2192	15%	2938	15%
Stako (flase i ostalo)	284	10%	300	10%	1432	10%	2016	10%
Crni metali (gvoždje)	14	1%	14	1%	73	1%	101	1%
Obojeni metali i (aluminijum i ostalo)	45	2%	53	2%	167	1%	265	1%
Drvo	57	2%	55	2%	348	2%	460	2%
Compound material	87	3%	88	3%	491	3%	667	3%
PET	193	7%	200	7%	1020	7%	1412	7%
Plastika (LDPE, HDPE Polistirol i ostalo)	509	18%	514	18%	2862	20%	3886	19%
Tekstil	40	1%	39	1%	251	2%	330	2%
Gradjevinski otpad (iz domacinstva)	47	2%	50	2%	230	2%	327	2%
Opasan otpad (2,5kg/st u urbanim i 1,5 kg/st u ruralnim)	17	1%	17	1%	87	1%	121	1%
Ostalo	333	12%	345	12%	1753	12%	2431	12%
Total	2,772	100%	2,876	100%	14612	100%	20259	100%

Zaključci

Polazeći od postojećeg sistema sakupljanja u opštini Kolašin (odlaganje na privremenom odlagalištu bez tretmana, strateške odrednice sa lokalnog nivoa, prognoze količine i sastava komunalnog otpada, postojećeg medjuopštinskog ugovora) kao i analize planiranih tokova i izvora otpada predlaže se usvajanje Opcije II za sistem upravljanja otpadom u Opštini Kolašin za period važenja ovog plana.

Na navedeni način sistem upravljanja otpadom u opštini Kolašin bi se prilagodio preduslovima za dugoročno gledano implementaciju Opcije III tj. povećanje stepena reciklaže i povrat energije sa deponije.

Predloženi sistem upravljanja otpadom za opštinu Kolašin (opcija II) u najvećoj mjeri uvažava:

- Postojeće kapacitete na opštinskom nivou (nepostojanje bilokakvog oblika selekcije ili obrade otpada, odlaganje na privremenom odlagalištu).
- Postojeće kapacitete na regionalnom nivou (planovi za izgradnju regionalne sanitarne deponije i centra za reciklažu).
- Potrebu za maksimalno smanjenje količine deponovanog otpada.

6 Plan aktivnosti i mjera

6.1 Mjere za sprječavanje nastajanja i smanjenje količina otpada

Da bi se zadovoljili ciljevi definisani Nacionalnom strategijom za upravljanje otpadom potrebno je uspostavljanje potpuno novog sistema upravljanja otpadom u opštini Kolašin, koji podrazumeva novu organizaciju, izgradnju novih postrojenja, i potpuno novi koncept sakupljanja i transporta uz obavezno uvođenje izdvajanja korisnih komponenti.

Organizovane aktivnosti kojima treba da se bavi komunalno preduzeće, vezane za otpad, treba da budu:

- utvrđivanje tačne lokacije i ograđivanje prostora za postavljene kontejnere,
- sakupljanje i separacija iskoristivog otpada iz komunalnog otpada, sortiranog od strane građana na samom mjestu nastajanja,
- prevoz otpada do pretovarne stanice ili reciklažnog dvorišta,
- separacija iskoristivog otpada iz komunalnog otpada i uključivanje privatnog sektora u ovaj proces,
- transport nerekiclabilnog otpada od transfer stanice do regionalne deponije,
- priprema, prodaja ili prerada sekundarnih sirovina i plasman na tržištu,
- razvoj i unaprijeđenje sistema za reciklažu, izgradnja potrebnih objekata,
- izgradnja postrojenja za kompostiranje, u saradnji sa više okolnih opština (Mojkovac, Bijelo Polje),
- sanacija postojećeg odlagališta,
- nabavka i održavanje ispravnosti vozila.

Organizacija komunalnog preduzeća treba da bude što efikasnija i ekonomičnija, kako bi troškovi preduzeća bili manji, a time i računi građana za ovu vrstu usluga. U narednom periodu je potrebno osposobiti komunalno preduzeće da bude racionalno i samoodrživo, što nije bio slučaj u prethodnom periodu kada su lokalna samouprava i strane donacije održavali u funkciji ovo preduzeće.

Primarni cilj u upravljanju otpadom je smanjiti njegovu količinu odnosno koristiti svaki otpad koji se može ponovo koristiti na mjesti njegovoga nastanka ili u blizini. U skladu sa tim potrebno je:

- korištenje kao goriva drvenog otpada nastalog odbačenom drvenom ambalažom, odbačenom gradilišnom građom i slično, kao gorivo (određivanje lokacije gdje će se sakupljati ova vrsta otpada sa koje će građani biti u mogućnosti da ih preuzme za dalju upotrebu),
- korištenje otpadaka od hrane kao hrane za životinje,
- kućno kompostiranje zelenog otpada i otpadaka hrane – stimulisanje i edukacija domaćinstava da sami vrše kompostiranje u vlastitim dvorištima,
- građevinski otpad koristiti za nasipanje podloga na površinama koje se uređuju;
- građevinski otpad treba prije toga drobiti i izdvajati željezo i druge materijale koji nisu pogodni za građevinske radove;
- nasipanje inertnog otpada vršiti samo u skladu sa građevinskim projektima,
- saradnja sa lokalnim trgovinama i proizvođačima u cilju promovisanja upotrebe papirnih ili brzo razgradivih plastičnih kesa i ponovnog korištenja ambalaže,
- ponovno korištenje stare stolarije, namještaja, kućanskih aparata ili njihovih djelova.

Za realizaciju prevencije nastajanja otpada i njegove ponovne upotrebe neophodno je razvijati svijest i znanje građana i privrednih subjekata. U tome cilju će se sprovesti trajna edukacija, distribucija materijala o sprečavanju nastajanja otpada, selektivnom odlaganju, reciklaži.

6.2 Sistem sakupljanja otpada

6.2.1. Komunalni otpad

Komunalni otpad će se organizovano sakupljati na teritoriji gotovo cijele opštine. Generalno, komunalni otpad se sastoji od sljedećih glavnih frakcija: organski otpad (ostaci hrane, otpad iz dvorišta, trava, lišće, odsječene grane, drveće); papir i karton (novine, knjige, časopisi, komercijalna štampa, kancelarijski papir, papir za pakovanje, papir za čišćenje, valoviti papir); plastika (ambalažni materijal, kutije, boce, plastične kese, folije i drugi proizvodi od plastike); PET ambalaža, staklo (boce, tegle, ambalaža za pića, ravno staklo); metal (limene kante, limenke, aluminijum, gvožđe i drugi metali); tekstil i koža; ostalo (prljavština, pepeo, ulično smeće, prašina, neidentifikovani materijali).

Razdvajanje korisnog komunalnog otpada započeće na nivou proizvođača odnosno domaćinstava. U tu svrhu će biti korištene vrste posebnih kontejnera. Ove vrste kontejnera će biti postavljene na sabirnim tačkama – zelenim ostrvima. Ovo se rješenje zasniva na aktuelnom stanju, u njemu će sistem pojedinačnih posuda po domaćinstvima biti dopunjen kontejnerima za separatan odlaganje pojedinih vrsta otpada.

Tabela 7: Naselja opštine Kolašin

KOLAŠIN 8420	Pokrivenost uslugom Komunalno doo	Gradska - Urban 2747	Pokrivenost uslugom Komunalno doo
		Ostala - 5673	
Babljak 195	Da	Bare 78	Ne
Bakovići 130	Da	Blatina 110	Da
Bare Kraljske 175	Ne	Breza 406	Da
Bojići 98	Ne	Crkvine 21	Da
Cerovice 57	Ne	Dragovića Polje 57	Ne
Donje Lipovo 123	Da	Drpe 57	Ne
Drijenak 528	Da	Dulovine 112	Da
Đuđevina 38	Ne	Gornje Lipovo 83	Ne
Gornja Rovca Bulatovići 85	Ne	Jabuka 37	Ne
Izlasci 10	Ne	Kolašin (g) 2747	Da
Jasenova 31	Ne	Liješnje 28	Ne
Kos 7	Ne	Ljevišta 39	Ne
Lipovska Bistrica 86	Da	Manastir Morača 43	Da
Ljuta 17	Ne	Međuriječje 84	Ne
Mateševo 68	Da	Moračka Bistrica 40	Ne
Mioska 39	Ne	Mrtvo Duboko 30	Ne
Moračko Trebaljevo 93	Da	Mušovića Rijeka 30	Da
Mujića Rečine 11	Ne	Ocka Gora 12	Ne
Oćiba 11	Ne	Padež 10	Da
Osretci 39	Ne	Petrova Ravan 34	Ne
Pcinja 55	Ne	Požnja 11	Ne
Plana 106	Da	Raičevina 88	Ne
Radigojno 124	Da	Ravni 17	Ne
Raško 13	Ne	Rovačko Trebaljevo 208	Da
Redice 89	Ne	Selišta 197	Da
Sela 49	Ne	Skrbuša 25	Da
Sjerogošte 64	Ne	Smrče 14	Ne
Smailagića Polje 864	Da	Starče 86	Ne
Sreteška Gora 8	Ne	Tara 33	Ne
Svrke 36	Ne	Ulica 38	Ne
Trnovica 13	Ne	Velje Duboko 58	Ne
Uvač 12	Ne	Vladoš 44	Da
Višnje 17	Ne	Vojkovići 70	Ne
Vlahovići 83	Ne	Vrujica 55	Ne
Vranještica 69	Ne	Žirci 48	Ne

6.2.2. Opasni komunalni otpad

Opasni komunalni otpad nastaje i kao rezultat aktivnosti u domaćinstvima i institucijama. Proizvođači opasnog komunalnog otpada su: hoteli, škole, poslovne zgrade, državne institucije i domaćinstva. Ovaj, kao i industrijski opasni otpad zahtijeva pravilno upravljanje. U tipični opasni otpad iz domaćinstava svrstavaju se: odbačena električna i elektronska oprema; akumulatori i baterije; sredstva za čišćenje; ostaci boja i lakova, razni organski rastvarači, razređivači boja, sprejevi, razvijajući i fiksatori rastvora, filmovi; kontaminirani ambalažni materijal; fungicidi, herbicidi, insekticidi; farmaceutski proizvodi; prirodna i sintetička ulja i predmeti vezani za njih (filteri i sl.); kontaminirani šut i slično. Za ove vrste otpada resorno ministarstvo donosi posebne propise i njihovo zbrinjavanje će biti organizovano na nivou cijele Države sistemski pa su stoga rješenja predložena u ovome Planu privremena ili prelazna do donošenja propisa koji će tačno definisati način sakupljanja i odlaganja posebnih vrsta otpada, kada će biti urađen i Program sakupljanja opasnog otpada iz domaćinstava i proizvođača koji ne podliježu obavezi donošenja plana.

6.2.3. Građevinski otpad

Građevinski otpad se će odlagati na definisanoj lokaciji za građevinski otpad. Pri zbrinjavanju građevinskog otpada, treba osigurati da se slojevi asfalta uklanjani sa kolovoza odvoze u asfaltne baze, a što je obaveza preduzeća koja se bave održavanjem puteva; betonski lom i izdvojeni lom opeke i crijepa koji nastaje pri rušenju zgrada, odvozi na deponije za inertni otpad; papir, staklo i plastika izdvoje iz građevinskog otpada i tretiraju kao sekundarna sirovina (predati ovlašćenim sakupljačima i obrađivačima te vrste otpada). Opština će sakupljanje i preradu građevinskog otpad a povjeriti javnom komunalnom preduzeću, ili će se koncesija, u postupku javnog nadmetanja, dodijeliti nekom privrednom društvu ili preduzetniku. Lokacija na kojoj će se sakupljeni građevinski otpad odlagati radi daljnjeg tretmana biće u neposrednoj blizini reciklažnog dvorišta u mjestu Bakovići. Predhodno je potrebno izraditi stručnu studiju koja će definisati potreban prostor i proces tretmana ovoga otpada. Finansiranje i održavanje lokacija obezbijediće se iz naknada za dovoz, prihvata i odvoz koje plaća proizvođač građevinskog otpada. Budući da je PPCG ostavio mogućnost izgradnje deponija građevinskog materijala, šuta i materijala iz otpada u svim opštinama u Crnoj Gori, Opština Kolašin će utvrditi lokaciju na svojoj teritoriji kroz odgovarajuću prostorno plansku dokumentaciju nižeg reda.

6.2.4. Zeleni otpad i kompostiranje

Kako je navedeno u Državnom planu upravljanja otpadom, pored reciklaže, potrebno je promovisati i sistem za preradu izdvojenog organskog otpada kompostiranjem. Kompostiranje je djelatnost koja najviše obećava kada se radi o ponovnom korišćenju organskih materijala. Pored smanjenja zapremine otpada koji treba da bude transportovan i odložen, kompostiranje generiše proizvod pogodan za primjenu u poljoprivredi ili poboljšanju kvaliteta zemljišta predviđenog za zelene površine. Imajući u vidu količine zelenoga otpada koji se sakuplja uglavnom sa javnih zelenih površina i probleme koji se javljaju kod njegovog zbrinjavanja, na teritoriji opštine se planira uređenje jednog mjesta za kompostiranje. Kompostišta će biti uređeno neposredno uz reciklažno dvorište. Istovremeno će biti, prije svega promovisano ali i konkretnim mjerama stimulirano kompostiranje po domaćinstvima, naročito u prigradskim naseljima. Kompost kao konačni proizvod će biti korišten za nasipanje gradskih javnih zelenih površina i parkova i za rekultiviranje neuređenih površina duž javnih puteva, obale i sl.

6.2.5. Sakupljanje otpada u zaštićenim područjima

Na teritoriji opštine Kolašin od zaštićenih područja postoje: Nacionalni park Biogradska gora (Upravljač: Uprava za nacionalne parkove Crne Gore), Slivno područje Tare (UNESCO) i Botanička bašta Dulovine. Otpad u zaštićenim područjima će se sakupljati na sličan način kao i otpad iz domaćinstava jer se radi isključivo o komunalnom otpadu. Kante za komunalni otpad će postavljati Upravljač zaštićenog područja na zelenim ostrvima u blizini Upravne zgrade, u skladu sa svojim planovima i programima. Otpad iz manjih kanti je potrebno sakupljati i skladištiti u posebno izgrađeno zatvoreno skladište sa kontejnerima od 1,1m³ koje će komunalno preduzeće prazniti po potrebi.

Upravljač zaštićenog područja dužan je, prema svojim planovima, organizovati selektivno sakupljanje otpada. U zaštićenom području nije dozvoljen tretman i obrada bilo koje vrste otpada.

6.2.6 Ciljevi za planski period

Iz tabele 32 Državnog plana preuzete su procjene količina otpada koje će se generisati u Kolašinu za period 2016-2020, koje su date sa povećanjem od 2% na godišnjem nivou. Polazeći od činjenice da je u 2015. godini 5411 stanovnika bilo obuhvaćeno uslugom sakupljena komunalnog otpada, što iznosi 64%, a da se pomenuta usluga nije značajno povećala isti je procenat uzet i u 2016, za 2017→ 67%, za 2018→ 70%, 2019→ 75% i za 2020→ 80%.

Godina	Procijenjena količina generisanog komunalnog otpada (t/god)	Procjena količina sakupljenog komunalnog otpada (t/god)
2016	2314	1481 (64%)
2017	2318	1553 (67%)
2018	2323	1626 (70%)
2019	2328	1746 (75%)
2020	2332	1866 (80%)

Za formiranje tabele 8 korišćeni su podaci o morfološkom sastavu na osnovu rađenog Projekta, a pretpostavljena sakupljenost otpada po godinama planskog perioda je: 67%, 70%, 75% i 80%.

Planirana sakupljenost iz Državnog plana od 95-100% do 2020.godine, smatramo da je nemoguće dostići u našoj opštini zbog niza činilaca, a naročito zbog geografskih uslova i nerazvijene saobraćajne infrastrukture u seoskom dijelu opštine.

Vrsta reciklabilnih frakcija (%)	t/2017 god (67% sakup)	t/2018 god (70% sakup)	t/2019 god (75% sakup)	t/2020 god (80% sakup)
Organski otpad, (32%)	497	520	559	597
Papir i karton, (13%)	202	211	227	243
Staklo, (8,5%)	132	138	148	159
Metal i limenke, (2,8%)	44	45,5	48,9	52,3
PET i plastika, (17,5%)	272	285	306	327
Drvo (2,6%)	40,5	42,3	45,4	48,5
Inertni otpad (sa gradj. otpad i šut), (2,3%)	35,7	38	40,2	43
Zeleni otpad, (5,1%)	79	83	89	95
Kompozitna ambalaža, (3,7%)	57	60	65	69
Tekstil, (2,8%)	43,5	45,5	48	52,3
Opasan otpad, (0,6%)	9,3	9,7	10,5	11,2
Ostalo, (9,1%)	141	148	159	168,7
UKUPNO	1553	1626	1746	1866

U tabelama 9-11 dati su ciljevi za opštinu Kolašin za planski period:

Tabela 10 Cilj koji se odnosi na <u>papir, metal, plastika i staklo</u> (podaci o količinama daju se u tonama)								
Godina planskog obuhvata (1)	Procjena sakuplj kom otpad prema DPUO (3)	Procjena sakupljenih reciklabinih frakcija (podaci o količinama daju se u tonama)				Ukupno sakupljeno (8)= (4)+(5)+(6)+(7)	Planirani cilj % (9)	Planirani cilj količina (10)
		Papir+kart (4)	Plastika (5)	Metal (6)	Staklo (7)			
2017	1553 (67%)	202	272	44	132	650	7	45
2018	1626 (70%)	211	285	45	138	679	10	68
2019	1746 (75%)	227	306	49	148	730	15	109
2020	1866 (80%)	243	327	52	159	781	25	195

Tabela 11 Cilj koji se odnosi na <u>biorazgradivi komunalni otpad</u> (koji se neće privremeno skladištiti ili odložiti)								
Godina planskog obuhvata (1)	Procjena sakupljenog komunalnog otpada prema DPUO (2)	Procjena sakupljenog biorazgradivog komunalnog otpada, papir, karton, zeleni,organski iz kuhinja i restorana i ostale frakcije (podaci o količinama daju se u tonama)				Ukupno sakupljeno (7)= (3)+(4)+(5)+(6)	Planirani cilj % (8)	Planirani cilj količina (9)
		Papir +karton (3)	Organski (ostaci iz kuhinja i restorana) (4)	Zeleni (lišće, trava, ostaci rezidbe i sl.) (5)	Ostali (drvo, odjeća, tekstil, frakcije kabastog i dr) (6)			
2017	1553 (67%)	202	497	79	84	862	7	60
2018	1626 (70%)	211	520	83	88	902	10	90
2019	1746 (75%)	227	559	89	93	968	15	145
2020	1866 (80%)	243	597	95	101	1036	25	259

Tabela 12 Cilj koji se odnosi na <u>građevinski otpad</u>					
Godina planskog obuhvata (1)	Broj stanov u JLS (2)	Stopa proizv po stanov (3)	Procjena proizvedenog građevinskog otpada prema DPUO (4)	Planirani cilj % (6)	Planirani cilj količina (7)
2017	7854	0,15	1178	7	82
2018	7722	0,15	1158	10	116
2019	7592	0,15	1139	15	171
2020	7464	0,15	1119	25	279

6.2.7 Transfer i transport otpada

Lokalno preduzeće za sakupljanje otpada će obavljati poslove sakupljanja otpada na teritoriji lokalne zajednice, prevoz selektivno sakupljenog otpada do reciklažnog dvorišta i dalje, nakon tretmana, do krajnjeg korisnika, prevoz ostalog otpada do transfer stanice u početnom periodu, a kasnije do regionalne deponije, upravljati reciklažnim dvorištem. U budućem sistemu sakupljanja otpada svoje će mjesto naći i privatna preduzeća. Privatna preduzeća će moći obavljati sakupljanje nekih vrsta posebnog otpada (upotrebjene gume, željezni otpad, građevinski otpad).

6.3 Objekti za upravljanje otpadom

Reciklažno dvorište. Reciklažno dvorište je mjesto na kojem će građani dovoziti i odlagati pojedine vrste otpada nastale u domaćinstvima koji se ne može odlagati u kontejnere (elektronski otpad, kabasti otpad i slično), a JP Komunalno će, do izgradnje regionalne sanitarne deponije, otpad sa zelenih ostrva privremeno odlagati u reciklažno dvorište. Odlaganje posebnih vrsta otpada koje građani sami dovezu je besplatno. U okviru reciklažnog dvorišta će biti uređen i centar za kompostiranje, a uz reciklažno dvorište će biti uređen parking prostor za posebna vozila za prevoz otpada kao i radionice za njihovo održavanje. Odvojene vrste otpada će u reciklažnom dvorištu biti balirane i odlagane do skupljanja količine koja se transportuje do krajnjega korisnika. Prostor za reciklažno dvorište mora obezbijediti Opština Kolašin, a lokacija je definisana lokalnim urbanističkim planom "Industrijska zona". Reciklažno dvorište mora imati i mogućnost priključenja na lokalnu komunalnu mrežu (vodovod, kanalizacija, električna...). Prostor mora biti ograđen ogradom visine 2 m kako bi se obezbijedio nadzor i kontrolisani dovoz i odlaganje otpada. Na ulazu u reciklažno dvorište i u lokalnim medijima mora biti javno oglašeno radno vrijeme reciklažnog dvorišta, vrste otpada koje se u njemu odlažu, telefoni za na kojima građani mogu dobiti potrebne informacije i obavještenja, naziv upravljača i vlasnika reciklažnog dvorišta. Na reciklažnom dvorištu, građani moraju biti u mogućnosti i dobiti sve vrste relevantnih informacija. U planskom periodu će biti uređeno jedno reciklažno dvorište, u skladu sa DPUO. Vrste otpada koje će primiti reciklažno dvorište: papir, PET ambalaža, plastika, staklo, kabasti otpad (namještaj, građevinska stolarija i sl. koji se mogu ponovo koristiti), elektronski otpad, akumulatori, baterije... Do ustanovljavanja odgovarajućeg sistema sakupljanja onih vrsta otpada koji će biti uređeni posebnim propisima na nivou Države, u reciklažnom dvorištu će na izdvojenim mjestima biti postavljeni posebni kontejneri za opasni otpad iz domaćinstava - električni otpad i elektronski otpad (TV, mobilni, kompjuteri...) i - upotrebljena otpadna ulja - boje i lakove - baterije i akumulatori.

Pretovarna stanica. Pretovarna stanica je mjesto odnosno prostor uređen da se na njemu, opšti komunalni otpad, sakupljen u gradu, istovari iz vozila za sakupljanje i utovari u veća vozila u kojima se transportuje na deponiju. Na pretovarnu stanicu se dovozi otpad u kojem se ne nalaze reciklabilne komponente koje se sakupljaju u posebnim kontejnerima i odvoze u reciklažno dvorište na baliranje. Međutim, za pretopstaviti je da će se i u ovom opštem komunalnom otpadu naći određena količina reciklabilnih materija pa će se one izdvajati na pretovarnoj stanici prije ukrcaja otpada u veća transportna sredstva. Transport otpada vozilima većega kapaciteta smanjuje troškove transporta i štedi vozila za sakupljanje otpada. Krajnje mjesto odlaganja komunalnog otpada sa teritorije kolašinske opštine, će biti sanitarna deponija u Bijelom Polju. Da bi se transport učinio bržim i ekonomski isplativijim, predhodiće mu tretman na transfer/pretovarnoj stanici. Pretovarna stanica će biti locirana na teritoriji opštine Mojkovac, za potrebe ove dvije opštine, prema Državnom planu. Pretovarna stanica će biti opremljena standardnom opremom i uređajima:

- Prihvatni spremnik sa transportnom trakom,
- Rotacijsko sito,
- Sortirna kabina sa sortirnom trakom,
- Horizontalna revezibilna transportna traka.

Pretovarne stanice se planiraju u skoro svim opštinama na čijoj teritoriji se ne nalazi međuopštinska deponija, a ta mogućnost je data i PPCG.

6.4 Zatvaranje i sanacija postojećih lokacija

Član 98. Zakona o upravljanju otpadom obavezuje jedinice lokalne samouprave da naprave popis neuređenih odlagališta. U opštini Kolašin, do početka rada regionalne sanitarne deponije, otpad se odlaže

na privremenom skladištu Bakovići, koje nakon toga treba sanirati. Predstavnici Opštine Kolašin i preduzeća Komunalno doo su sačinili Popis nelegalnih odlagališta sa planom njihove sanacije (Aneks V).

Na zemljištu, uglavnom popred lokalnih i nekategorisanih puteva, čiji su vlasnici opština Kolašin i država Crna Gora, često se deponuje otpad i stvaraju neuređena odlagališta čije uklanjanje iziskuje dodatni finansijski angažman za Opštinu i Komunalno doo.

Tabela 13: Lokacije gdje se nalaze neuređena odlagališta

Br.	Lokacija	Vrsta otpada	Količina otpada (m3)	Način sanacije
1.	Oko odlagališta u mjestu Bakovići	Miješoviti komunalni otpad, građevinski otpad, drveni otpad	300	Plan sanacije
2.	Industrijska zona Bakovići	Drveni otpad	80	Djelimična sanacija
3.	Naselje Rovačko Trebaljevo	Miješoviti komunalni otpad	80	Djelimična sanacija
4.	Naselje Sjerogošte	Miješoviti komunalni otpad	50	Izmještanje
5.	Naselje Lipovo	Miješoviti komunalni otpad	50	Izmještanje
6.	Naselje Drijenak	Miješoviti komunalni otpad	30	Izmještanje
7.	Žuti krš, pored novog mosta	Miješoviti komunalni otpad	30	Izmještanje
8.	Naselje Crkvine, prije mosta	Miješoviti komunalni otpad	30	Izmještanje
9.	Uz lokalni put Mateševo-Jabuka	Miješoviti komunalni otpad	30	Izmještanje
10.	Uz lokalni put ka ski centru Jezerine-Kolašin	Miješoviti komunalni otpad	30	Izmještanje

6.5 Finansije

Realizacija Lokalnog plana upravljanja otpadom započinje njegovim usvajanjem na Skupštini opštine Kolašin. Njegova realizacija zahtijeva znatna finansijska ulaganja koje lokalna zajednica mora obezbijediti. Troškovi realizacije Plana su:

- Investicioni troškovi: otkup zemljišta i izrada projekta za reciklažno dvorište, opremanje reciklažnog dvorišta, nabavka kontejnera, uređenje zelenih ostrva, nabavka dodatnih vozila, učešće Opštine u finansiranju izgradnje regionalne sanitarne deponije komunalnog čvrstog otpada.
- Operativni toškovi: radna snaga, gorivo, amortizacija opreme.
- Troškov sanacije smetlišta i deponija, projekti, realizacija, održavanje i monitoring.

6.5.1 Izvori finansiranja

Finasiranje Plana će biti obezbijeđeno iz više izvora i to:

- nadoknada od korisnika usluga,
- budžet Opštine,
- donacije,
- prihod od recikliabilnog otpada,
- učešće velikih investitora koji će graditi na teritoriji Kolašina

Kako bi projekat naišao na odobravanje ili smanjenje negodovanja od strane zainteresovanih strana i građana, neophodno je da se na pravilan način izradi i implementira komunikacioni plan.

Odatle i neophodnost da se, prije same implementacije nacionalnog i lokalnih planova upravljanja otpadom, planiraju sredstva (sa tendencijom povećanja budžeta za komunikacije 4-7%) koja će biti korišćena u svrhu promocije i pridobijanja podrške građana zvaničnim planovima upravljanja otpadom.

U odnosu na broj stanovnika opštine i određivanje ciljnih grupa, potrebno je odvojiti i budžet za komunikacije koji se tiče implementaciju lokalnih planova upravljanja otpadom.

Prijedlog je da se planirana sredstva za realizaciju kampanje podizanja svijesti, izrade i implementacija komunikacionog plana odvajaju u odnosu na broj stanovnika i to na sledeći način:

Za prvu godinu najmanje 1 euro po glavi stanovnika opštine

Za drugu godinu, povećanje budžetskih izdvajanja za komunikaciju za 2%

Za treću godinu, povećanje budžetskih izdvajanja za komunikaciju za 4%

Za četvrtu godinu, povećanje budžetskih izdvajanja za komunikaciju za 6 %

6.5.2 Tarifna strategija

Izmjene i prilagođavanje lokalnih poreza i taksa. U cilju stimulisanja građana i pravnih lica na separatan odlaganje otpada potrebno je izmijeniti i prilagoditi lokalne propise koji definišu lokalne takse i poreze i ustanoviti olakšice koje će poticati na aktivno učešće u pravilnom odlaganju i zbrinjavanju komunalnog otpada.

Kazne i sankcije. Da bi cijeli sistem planiranog odlaganja otpada mogao funkcionirati neophodno je ustanoviti i odgovarajući sistem kazni kojima će biti sankcionirani svi koji ne poštuju plan i propise. U tu svrhu je potrebno preispitati sve odluke i druge akte koji ovu oblast regulišu na lokalnom nivou.

6.6 Pravni zahtjevi i mjere

Pored zakonskih odredbi i planova na državnom nivou, svaka opština ima obavezu da usvoji posebnu Odluku, kojom će se definisati način na koji se vrši odvojeno sakupljanje komunalnog otpada radi obrade (član 13 Zakona o upravljanju otpadom: "Način na koji se vrši odvojeno sakupljanje i sakupljanje komunalnog otpada radi obrade utvrđuje se propisom nadležnog organa jedinice lokalne samouprave, uz prethodnu saglasnost Ministarstva."). Ovakva Odluka će suštinski odrediti budući sistem sakupljanja komunalnog otpada na području opštine Kolašin, a opcije postupanja sa otpadom date su u poglavlju 4.4.4. ovog Plana.

6.7 Institucionalni zahtjevi

U okviru institucionalnih promjena ključni korak čini usaglašavanje nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU i stvaranje pravnih pretpostavki za uređivanje svih aspekata opcija upravljanja otpadom, definisanje prava, obaveza i odgovornosti učesnika u organizaciji upravljanja otpadom, određivanje procedura za izdavanje, reviziju ili oduzimanje dozvola, usvajanje efikasnih ekonomskih instrumenata, jačanje nadzora i kontrole kao i dosledno sprovođenje kaznene politike. Budući da institucionalni okvir, struktura, organizacija i kapacitet odgovornih struktura predstavljaju uslov za razvoj sistema upravljanja otpadom i efikasno sprovođenje zakona, promjene se odnose na:

- podjelu rada i odgovornosti između lokalnih (opštinskih), regionalnih (međupštinskih) i državnih organa i organizacija,
- usklađenu organizaciju i povezanost institucija odgovornih za upravljanje otpadom, njihovu koordinaciju i povezanost sa drugim sektorima, kao i jačanje njihovih kadrovskih i tehničkih kapaciteta,
- planiranje upravljanja otpadom i finansijsko upravljanje,
- uključivanje privatnog sektora u organizacionu strukturu upravljanja otpadom i mogući oblici partnerstva.

Donošenjem Zakona o upravljanju otpadom 2005. godine, a zatim 2011, učinjen je značajan korak na usklađivanju domaćeg zakonodavstva s pravom EU, a proces će se nastaviti donošenjem niza podzakonskih

akata i drugih dokumenata. Stoga je, saglasno obavezama utvrđenim Zakonom o upravljanju otpadom, usvojeno niz podzakonskih akata – propisa iz nadležnosti organa državne uprave.

Institucionalne promjene, sa aspekta efikasnosti upravljanja otpadom, zavise od odlučnosti opštinske uprave u pogledu promjena u organizacionoj strukturi, kao i obezbjeđenju kadrovskih kapaciteta i unaprijeđenju tehničke opremljenosti službe odgovorne za upravljanje otpadom i u tom smislu opštinske vlasti zahtijevaju podršku cijele lokalne zajednice.

Organizacija opštinske službe za upravljanje otpadom prioritetno je u funkciji efikasnog sprovođenja zakona i drugih propisa u sektoru otpada, pri čemu treba imati u vidu obaveze koje nas očekuju u procesu pridruživanja EU i pripremu nadležnih institucija za nove odgovornosti i inegrisan pristup u donošenju i sprovođenju odluka.

7 OBUKA ZAPOSLENIH I PODIZANJE SVIJESTI JAVNOSTI

7.1 Obuka zaposlenih

Proces implementacije planova upravljanja otpadom svuda je u praksi nailazio na negodovanje od strane različitih javnosti i zato je prenošenja pravih poruka ciljanim javnostima od neprocjenjive važnosti za uspjeh projekta i pravilnu implementaciju plana.

Skeniranjem stanja u lokalnim samoupravama, došlo se do saznanja da većina lokalnih samouprava, javna komunalna preduzeća i nevladine organizacije nemaju kadar obučen za komunikaciju sa javnostima, niti su osobe koje su uključene u izradu plana prošle odgovarajuće obuke o komunikaciji.

Nedostatak stručno obrazovanih kadrova sa specifičnim znanjima i vještinama, preopterećenost svakodnevnim poslovima, često odsustvo motivisanosti lokalne administracije da se ozbiljnije pozabave određenim pitanjima, usporavaju proces razvijanja javne svijesti o upravljanju otpadom.

Zato je potrebno izgraditi stratešku saradnju lokalnih samouprava sa lokalnim medijima, biznis sektorom i organizacijama civilnog društva. Veoma je bitno da lokalne samouprave postanu svjesne da kvalitetno komuniciranje sa različitim ciljnim javnostima u vezi sa pitanjima upravljanja otpadom nije prirodni talenat svakog rukovodioca. Zbog toga je neophodno podizanje znanja i vještina u lokalnoj samoupravi o upotrebi kanala komunikacije u procesu razvijanja svijesti o upravljanju otpadom na lokalnom nivou.

Na lokalnom nivou je potrebno izdvojiti osobe zaduzene za komunikaciju, a koje će predstavljati sledeće ciljne grupe:

- Predstavnici lokalnih samouprava (Predsjednici i sekretari zaduzeni za pitanja zivotne sredine ili otpada),
- Načelnici Sekretarijata za komunalne poslove u svim opštinama/regijama,
- Zaposleni u Sekretarijatima za komunalne poslove,
- Direktori JKP-a u svim opštinama,
- Zaposleni u JKP-ima u svim opštinama koji su uključeni u projekat,
- Predsjednici i članovi nevladinog sektora uključeni u projekat.

Obuke bi podrazumijevale:

- I Osnove odnosa sa javnostima
- II Odnosi sa medijima
- III Medijski nastup
- IV Pregovaranje i pregovaračke vještine
- V Pisanje za web, značaj društvenih mreža
- VI Krizna komunikacija

7.2 Podizanje svijesti javnosti

Stanje svijesti o značaju zaštite životne sredine u Crnoj Gori je na sve većem nivou, ali znanje o specifičnim, konkretnim oblastima kao što je upravljanje otpadom je na izuzetno niskom nivou. Gradjani ne doživljavaju problem upravljanja otpadom kao svoj nego kao tuđi, za čije rješavanje je uvijek odgovoran neko drugi - država, lokalna samouprava, industrija, komšije.

Crna Gora poslednjih godina aktivno radi na stvaranju zakonskih okvira u oblasti zaštite životne sredine, ali usvajanje pravnih normi ne prati adekvatna infrastruktura niti dobro planiranje u samom postupku odlaganja i tretiranja otpada.

Javnosti je nejasan nosilac odgovornosti za probleme vezane sa otpadom. Kao posljedica nerazumijevanja dešava se da su određene građanske inicijative negodovanja često okrenute ka pogrešnom subjektu, a da se, u nedostatku informisanosti i edukacije, terminološke odrednice često pogrešno interpretiraju.

Kada je u pitanju upravljanje otpadom, vlast misli da građani ne razumiju, građani misle da država ne radi svoj posao, a svijest o ovom procesu neće se aktivirati sama, već je potreban kontinuirani, strateški pristup koji podrazumijeva dobro planiranje.

Neophodno je da se prvenstveno radi na podizanju javne svijesti građana radi izmjene stavova građana odnosno generatora otpada, zatim uključivanje građana i drugih aktera u selekciju i prikupljanje otpada, a sve sa ciljem da se izbjegnu otpori (kao što je nimby* sindrom) i tako omogući realizacija ciljeva.

Pojedine opštine su bile uključene u pilot projekte postavljanja kontejnera za selektivno sakupljanje otpada, ali su građani bili svjedoci da otpad opet završava u istom kamionu i to je način da se stvara skepticizam po pitanju određenih aktivnosti.

Takođe, pojedine kompanije su u svojim prostorijama pokrenule selektivno sakupljanje otpada, ali nijesu mogle da dobiju ispred svojih poslovnih zgrada kontejnere za selektivno sakupljanje otpada, što je u pitanje dovodilo svrsishodnost poštovanja Zakona o upravljanju otpadom.

U slučajevima gdje upravljanje otpadom podrazumijeva i selektivno prikupljanje otpada u domaćinstvima, potrebno je pojasniti kako da u svojim kućama/stanovima selektivno sakupljaju otpad, gdje se mogu kupiti kante za smeće koje se sastoje iz tri dijela, da li će neko subvencionirati nabavku ovih kanti za domaćinstva imajući u vidu da ih na tržištu trenutno nema, a na pojedinim mjestima gdje su dostupne skupe su za prosječnog crnogorskog građanina.

Nesistematično i neadekvatno postupanje sa otpadom predstavlja jedan od najvećih problema u oblasti zaštite životne sredine, a posljedica je neizgrađenog stava društva prema otpadu, nerazumijevanja zašto je bitno upravljati otpadom i neshvatanja pozitivnih efekata ovog procesa.

Potrebno je da se podizanje svijesti obavlja na najnižem i najkonkretnijem primjeru, kod građanina i privrednih subjekata, kao najvećih generatora otpada, a sve sa ciljem razbijanja postojećeg skepticizma.

U poslednje 2 decenije bilo je nebrojeno kampanja čiji je cilj bio podizanje svijesti građana o značaju zaštite životne sredine. Vazno je da se izdvoje konkretne aktivnosti podizanja svijesti građana, fokusirane na temu značaja pravilnog odlaganja otpada.

U slučajevima gdje upravljanje otpadom ne podrazumijeva selektivno sakupljanje otpada, potrebno je edukovati javnost na koji način oni svojim činjenjem mogu doprinijeti da se otpad pravilno tretira.

Razvijanja javne svijesti o upravljanju otpadom na lokalnom nivou podrazumijeva, prije svega, izradu komunikacione strategije za razvijanje javne svijesti na lokalnom nivou. Ali, prije toga potrebno je uraditi istraživanje lokalnog tržišta čiji bi cilj bio da nam rezultati obezbijede neophodne informacije za izradu Komunikacione strategije kao i da razvije razumijevanje stavova zajednice, svjesnosti i ponašanja vezano za šira pitanja oko otpada, a posebno specifičnih lokalnih izazova. Ovakva strategija doprinijela bi razvijanju kanala komunikacije i sistema kojima će se povećati nivo znanja i vještina svih zainteresovanih aktera o ključnim principima upravljanja otpadom, stvaranju održivog sistema komunikacije za informisanje o pravima i obavezama koje proizilaze iz Zakona o upravljanju otpadom i lokalnog plana upravljanja otpadom, kao i izgradnju i održavanje međusektorskih partnerstava na svim nivoima koja će omogućiti lakše stvaranje kanala komunikacije i omogućiti brži protok relevantnih informacija.

Okvirni prijedlog konkretnih aktivnosti za podizanje svijesti građana iz pomenute oblasti na lokalnom nivou u okviru strategije, mogao bi biti:

- Informisanje i uključivanje građana u proces implementacije plana upravljanja otpadom kroz organizovanje edukativnih radionica, edukativnih kampanja i kroz distribuciju edukativno-informativnog materijala uz jasno razumljive poruke prilagodjene svim slojevima društva (pismeni/nepismeni, lica sa invaliditetom, učenici/penzioneri, zaposleni/nezaposleni, socijalne kategorije, pripadnici manjina i sl.)
- Posebnu pažnju treba posvetiti uključivanju ženskog dijela stanovništva kao važnog komunikacionog kanala prema djeci. Zene mogu biti ključni faktor u uticaju na povećanje ekološke svijesti najmladje populacije, ali su istovremeno, u okviru domaćinstva najčešće i odgovorne za 'tretman i upravljanje' najvećeg dijela otpada i zato je potrebno da se maksimalno uključe u proces obuke o pravilnom tretiranju i odlaganju otpada.
- Uključivanje građana u proces prikupljanja otpada i čišćenje javnih površina.
- Kupiti određeni broj korpi za domaćinstva za selektivno prikupljanje otpada, i organizovati timove koji bi nasumice posjećivali domaćinstva i poklanjali im te korpe, i ujedno im dijelili flajere koji objašnjavaju značaj pravilnog tretiranja otpada.
- Promovisati (kroz zakup prostora na TV-u – javni servis i u štampanim medijima) primjere kompanija koji imaju razrađene planove za upravljanje otpadom i koji bi edukativno-informativno objašnjavale što tačno znači plan upravljanja otpadom, o kojoj vrsti otpada koji se prikuplja i sl.
- Putem biznis asocijacija (Privredna komora CG, AmCham, Unija poslodavaca i sl.) distribuirati newsletter svim privrednim preduzećima o značaju i koristima pravilnog upravljanja otpadom, uz navođenje primjera dobre prakse.
- Besplatne konsultantske usluge za preduzeća na lokalnom nivou o tome kako napraviti plan upravljanja otpadom.
- Izrada brošure o vrstama otpada, što je opasni a što neopasni otpad.
- Organizovanje takmičnje iz oblasti upravljanja otpadom.
- U saradnji sa mjesnim zajednicama, školama, NVO, privrednicima organizovati obilazak reciklažnog centra/deponije/spalionice ili sl. za građane.
- Izraditi edukativne brošure, vrlo ilustrativne i praktične, o 'životnom ciklusu' otpada u jednoj opštini.
- Predstavnicima lokalnih samouprava i javnih komunalnih preduzeća da obidju opštinske škole, preduzeća, institucije i predstave Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom. Razmisliti o organizovanju posebne službe/Centra za ekološko obrazovanje u lokalnim samoupravama.
- Izrada i redovno ažuriranje internet stranica lokalnih samouprava.
- Aktivnosti na socijalnim mrežama.

8 MONITORING/PRAĆENJE SISTEMA

Nad svim vrstama otpada sprovode se mjere nadzora radi praćenja sistema upravljanja otpadom. Mjere nadzora su sledeće:

- stalan nadzor upravljanja otpadom na teritoriji opštine;
- podsticanje odvojenog sakupljanja otpada;
- podsticanje razvrstavanja otpada.

Monitoring i revizija su osnovni djelovi procesa implementacije. Monitoring će pokazati da li su postavljeni ciljevi postignuti i da li je upravljanje otpadom u skladu sa principima Strategije upravljanja otpadom Crne Gore.

Godišnji izveštaj o implementaciji plana treba da bude dostavljen Skupštini opštine Kolašina, sa kratkim prikazom akcionog plana za narednu godinu. Na taj način će biti označen napredak i obilježena ključna pitanja koja treba razmotriti u narednom periodu.

Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom je obavezno razmatra, po potrebi revidira jednom godišnje. Svrha revidovanja je provjera postavljenih ciljeva i njihove realizacije u zavisnosti od socijalnog, ekonomskog, tehnološkog i institucionalnog razvoja.

9 Aneksi

Aneks I – Plan implementacije: aktivnosti, finansije i dinamika

Aneks II – Spisak relevantnih propisa

Aneks III– Popis nelegalnih deponija i plan sanacije

Aneks IV – Značenje izraza

Aneks I – Plan implementacije: aktivnosti, finansije i dinamika

Br.	Aktivnost	Finansiranje	Vremenski okvir
1.	Izbor lokacije za reciklažno dvorište (na istoj lokaciji treba biti moguće smjestiti i parking prostor za vozila JP Komunalno, radionice i servisne hale za održavanje vozila)	Opština Kolašin 0, 00€	2017
2.	Izrada projekta uređenja reciklažnog dvorišta	Opština Kolašin 5 000€	2017
3.	Usaglašavanje normativnih akata sa Planom upravljanja otpadom	Opština Kolašin	2016-2020
4.	Izrada projekata sanacije privremenog odlagališta Bakovići	Opština Kolašin 5 000€	2018
5.	Sanacija neuređenih odlagališta, izrada planova i projekata sanacije	Komunalno doo 15 000€	2016-2020
6.	Edukacija građanstva: izrada programa, priprema radio emisija, školske aktivnosti....	Opština Kolašin NVO Ministarstvo 1.200€/god 5 000€	2016-2020
7.	Nabavka planiranog broja kontejnera zapremine 1,1m ³ za obični i posebnu vrstu otpada u skladu sa Planom postavljanja kontejnera (oko 15kontejnera/god)	Opština Kolašin Komunalno doo 330€/kom 20 000€	2016-2020
8.	Uređenje i opremanje reciklažnog dvorišta prema projektu	Vlada Crne Gore Opština Kolašin 80 000€	2017
9.	Elaborat postavljanja komunalnih posuda za sakupljanje otpada	Opština Kolašin 5 000€	2017
10.	Organizovanje selektivnog načina prikupljanja otpada, prema opštinskoj odluci	Opština Kolašin Komunalno doo 30 000€	2017
11.	Nabavka specijalnih kontejnera za separatan odlaganje otpada	Opština Kolašin Ministarstvo 60 000€	
12.	Uspostavljanje privremenog skladišta građevinskog otpada	Opština Kolašin Komunalno doo 5 000€	2017
UKUPNO		230 000€	

Aneks II Spisak relevantnih propisa

Zakoni

- Zakon o upravljanju otpadom („Službeni list CG“, broj 64/11, 39/16);
- Zakon o životnoj sredini ("Sl. list Crne Gore", br. 48/08, 40/10, 40/11);
- Zakon o zaštiti prirode ("Službeni list Crne Gore", br. 54/16)
- Zakon o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađenja („Službeni list CG“, br. 80/05, 54/09 i 42/15);
- Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu („Službeni list CG“, br. 80/05 i 59/11);
- Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu („Službeni list CG“, br. 80/05 i 27/13);
- Zakon o inspekcijskom nadzoru („Službeni list CG“, br. 39/03, 76/09, 57/11, 18/14 i 11/15);
- Zakon o komunalnim djelatnostima („Službeni list CG“, broj 12/95);
- Zakon o opštem upravnom postupku („Službeni list CG“, br. 60/03 i 32/11);
- Zakon o javnim nabavkama („Službeni list CG“, br. 42/11, 57/14 i 28/15);
- Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata („Službeni list CG“, br. 51/08, 34/11, 35/13 i 33/14);
- Zakon o državnoj upravi („Službeni list CG“, br. 38/03, 22/08 i 42/11);
- Zakon o lokalnoj samoupravi („Službeni list CG“, br. 42/03, 28/04, 75/05, 13/06, 88/09, 38/12 i 10/14);
- Zakon o finansiranju lokalne samouprave („Službeni list CG“, br. 42/03, 5/08, 74/10 i 1/15);
- Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju („Službeni list CG“, br. 56/09, 34/14 i 1/15);
- Zakon o zdravstvenoj zaštiti („Službeni list CG“, br. 39/04, 14/10 i 47/15).

Spisak relevantnih podzakonskih akata

- Pravilnik o bližim uslovima koje treba da ispunjava komunalni kanalizacioni mulj, količina, obim, učestalost i metode analize komunalnog kanalizacionog mulja („Službeni list CG“, broj 89/09);
- Pravilnik o sadržaju, obliku i načinu vođenja registra izdatih dozvola za prekogranično kretanje otpada („Službeni list CG“, broj 71/10);
- Pravilnik o bližem sadržaju dokumentacije koja se podnosi uz zahtjev za izdavanje dozvole za uvoz, izvoz i tranzit otpada, kao i listi klasifikacije otpada („Službeni list CG“, broj 71/10);
- Uredba o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni list CG“, br. 5/12, 25/12, 61/12, 20/13, 17/14 i 6/15);
- Uredba o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadnih vozila i rada tog sistema („Službeni list CG“, broj 28/12);
- Uredba o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpada od električnih i elektronskih proizvoda i rada tog sistema („Službeni list CG“, broj 24/12);
- Uredba o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadnih guma i rada tog sistema („Službeni list CG“, broj 39/12);
- Uredba o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadnih baterija i akumulatora i rada tog sistema („Službeni list CG“, broj 39/12);
- Uredba o bližim kriterijumima, visini i načinu plaćanja posebne naknade za upravljanje otpadom („Službeni list CG“, broj 39/12);
- Uredba o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadne ambalaže i rada tog sistema („Službeni list CG“, broj 42/12);
- Uredba o načinu i uslovima skladištenja otpada („Službeni list CG“, broj 33/13);
- Uredba o visini naknada, načinu obračuna i plaćanja naknada zbog zagađivanja životne sredine („Službeni list CG“, br. 26/97, 9/00, 52/00, 33/08, 5/09, 64/09, 40/11 i 49/11);
- Uredba o vrstama aktivnosti i postrojenja za koje se izdaje integrisana dozvola („Službeni list CG“, broj 7/08);
- Uredba o nacionalnoj listi indikatora zaštite životne sredine („Službeni list CG“, broj 19/13);
- Pravilnik o klasifikaciji otpada i katalogu otpada („Službeni list CG“, broj 59/13);
- Pravilnik o postupanju sa otpadnim uljima („Službeni list CG“, broj 48/12);
- Pravilnik o postupanju sa opremom i otpadom koji sadrži PCB („Službeni list CG“, broj 48/12);
- Pravilnik o uslovima, načinu i postupku obrade medicinskog otpada („Službeni list CG“, broj 49/12);
- Pravilnik o postupanju sa građevinskim otpadom, načinu i postupku prerade građevinskog otpada, uslovima i načinu odlaganja cement azbestnog građevinskog otpada („Službeni list CG“, broj 50/12);
- Pravilnik o načinu vođenja evidencije otpada i sadržaju formulara o transportu otpada („Službeni list CG“, broj 50/12);

- Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjava privredno društvo odnosno preduzetnik za preradu i/ili odstranjivanje otpada („Službeni list CG“, broj 53/12);
- Pravilnik o bližem sadržaju i načinu podnošenja godišnjih izvještaja o sprovođenju planova upravljanja otpadom („Službeni list CG“, broj 53/12);
- Pravilnik o bližem sadržaju i načinu sačinjavanja plana upravljanja otpadom proizvođača otpada („Službeni list CG“, broj 5/13);
- Pravilnik o načinu pakovanja i odstranjivanja otpada koji sadrži azbest („Službeni list CG“, broj 11/13);
- Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjava privredno društvo, odnosno preduzetnik za sakupljanje, odnosno transport otpada („Službeni list CG“, broj 16/13);
- Pravilnik o načinu vođenja i sadržaju zahtjeva za upis u registar izvoznika neopasnog otpada („Službeni list CG“, broj 27/13);
- Pravilnik o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija („Službeni list CG“, broj 31/13);
- Pravilnik o spaljivanju i/ili suspaljivanju otpada („Službeni list CG“, broj 33/13);
- Pravilnik o vođenju registra izdatih dozvola za preradu i/ili odstranjivanje otpada, registra sakupljača, prevoznika, trgovaca i posrednika otpada („Službeni list CG“, broj 47/13);
- Pravilnik o sakupljanju i predaji otpadnih vozila čiji je imalac nepoznat („Službeni list CG“, broj 47/13);
- Pravilnik o sadržini, obliku i načinu popunjavanja zahtjeva za izdavanje integrisane dozvole („Službeni list CG“, broj 03/08);
- Pravilnik o sadržini i obliku integrisane dozvole („Službeni list CG“, broj 03/08)
- Pravilnik o bližim uslovima koje treba da ispunjava komunalni kanalizacioni mulj, količina, obim, učestalost i metode analize komunalnog kanalizacionog mulja („Službeni list CG“, broj 89/09);
- Pravilnik o uslovima za preradu biootpada i kriterijumima za određivanje kvaliteta produkata organskog recikliranja iz biootpada („Službeni list CG“, broj 59/13).
- Pravilnik o bližim uslovima za upis u registar posrednika i trgovaca otpadom („Službeni list CG“, br. 46/13 i 21/14);
- Pravilnik o metodama ispitivanja opasnih svojstava otpada i bližim uslovima koje treba da ispunjava akreditovana laboratorija za ispitivanje opasnih svojstava otpada („Službeni list CG“, broj 21/14);
- Uredba o bližim uslovima koje treba da ispunjavaju materije ili predmeti koji nastaju iz proizvodnog procesa za sporedne proizvode („Službeni list CG“, broj 30/15).

Spisak relevantnih propisa EU

Ključne Direktive EU u oblasti upravljanja otpadom su slijedeće :

- **Direktiva 2008/89/EC o otpadu** koja zamijenjuje i dopunjuje Okvirnu Direktivu 75/442/EEC, 2006/12/EC (Okvirna Direktiva) – Cilj Direktive je uspostavljanje sistema za koordinisano upravljanje otpadom u EU sa ciljem da se ograniči proizvodnja otpada.
- **Direktiva Savjeta 99/31/EC o deponijama** – Cilj direktive je da se uvođenjem strogih tehničkih zahtjeva redukuju negativni efekti deponovanja otpada na okolinu, naročito na zemljište, podzemne i površinske vode, kao i na zdravlje stanovništva.
- **Odluka Savjeta o uspostavljanju kriterijuma i procedura za prihvatanje otpada na deponiju u skladu sa Direktivom 99/31/EC** – Odlukom se uspostavljaju kriterijumi i procedure za prihvatanje otpada na deponijama u skladu sa zahtjevima Direktive 99/31/EC.
- **Direktiva Savjeta 2000/76/EC o spaljivanju otpada** – Cilj Direktive je da spriječi ili koliko je to moguće redukuje zagađenje vazduha, vode i zemljišta prouzrokovano insineracijom ili koinseracijom otpada, kao i da spriječi rizik po ljudsko zdravlje.
- **Direktiva Savjeta 94/62/EC o ambalaži i ambalažnom otpadu dopunjena Direktivom 2004/12/EC** – Direktiva implementira strategiju EU o otpadu od ambalaže i ima za cilj da harmonizuje nacionalne mjere za upravljanje otpadom od ambalaže, da minimizira uticaje otpada od ambalaže na životnu sredinu i da izbjegne trgovinske barijere u EU koje mogu da spriječe konkurenciju.

- **Direktiva Savjeta 91/157/EEC o baterijama i akumulatorima koji sadrže opasne supstance** – Direktivom 91/157/EEC se uvode mjere za odlaganje i kontrolu odlaganja istrošenih baterija i akumulatora koji sadrže opasne materije u cilju smanjenja zagađenja teškim metalima koji se koriste u proizvodnji baterija i akumulatora.
- **Direktiva 86/278/EEC o zaštiti životne sredine i posebno zemljišta u slučaju korišćenja sekundarnih đubriva u poljoprivredi** – Direktiva definiše upotrebu muljeva iz postrojenja za preradu otpadnih voda u poljoprivredi u cilju prevencije zagađenja zemljišta, vegetacije, ljudi i životinja.
- **Direktiva Savjeta 75/439/EEC o odlaganju otpadnih ulja** – Direktivom 75/439/EEC se promoviše sakupljanje i odlaganje mineralnih maziva ili industrijskih otpadnih ulja koja se ne mogu više koristiti za originalnu upotrebu.
- **Direktiva Savjeta 2000/53/EC o otpadnim vozilima** – Direktivom se uspostavljaju mjere za prevenciju nad nastajanjem otpada od isluženih vozila tako što se stimuliše sakupljanje, ponovna upotreba i reciklaža njegovih komponentata u cilju zaštite životne sredine.
- **Direktiva 91/689/EEC o opasnom otpadu dopunjena Direktivom 94/31/EC** – Cilj Direktive je uspostavljanje upravljanja, iskorišćenja i pravilnog odlaganja opasnog otpada. Direktivom se definiše da preduzeća koja proizvode, drže ili uklanjaju opasne otpade, dostavljaju nadležnim organima na njihov zahtjev tražene podatke iz registra.
- **Direktiva 2002/96/EC o otpadu od električne i elektronske opreme** – Cilj Direktive je promocija ponovne upotrebe, reciklaže i drugih formi iskorišćenja električne i elektronske opreme u cilju redukcije količina takvog otpada.
- **Direktiva 96/59/EC o odlaganju PCB i PCT** – Direktiva Savjeta 96/59/EC ima za cilj da definiše kontrolisani način postupanja i eliminacije polihlorovanih bifenila (PCB) i polihlorovanih terfenila (PCT) i dekontaminaciju opreme u kojoj se nalazi, kao i način odlaganja opreme koja je zagađena sa PCB, a nije izvršena njena dekontaminacija.

Opštinski propisi:

- **Odluka o komunalnom uređenju grada** („Sl. list CG, opštinski propisi“ br. 30/2008 od 17.10.2008. godine)
- **Odluka o privremenom skladištenju komunalnog otpada** ("Sl.list CG, opštinski propisi", br. 27/12 od 01.08.2012. godine)
- **Odluka o načinu privremenog skladištenja komunalnog otpada i uslovima zaštite životne sredine i zdravlja ljudi** ("Sl. list CG, opštinski propisi" br. 12/14)
- **Statut opštine Kolašin** („Sl. list CG, opštinski propisi“ br. 31/2011 od 21.10.2011. godine)

Aneks III– Popis nelegalnih deponija i plan sanacije

OPŠTINA KOLAŠIN
Sekretarijat za uređenje prostora, komunalno-stambene poslove i zaštitu
životne sredine

● Popis neuređenih odlagališta otpada na teritoriji opštine
Kolašin i plan njihove sanacije

●
Kolašin, maj 2013.godine

UVOD

Činjenica o postojanju neuređenih odlagališta oduvijek je bila poznata. Međutim, tačni podaci o njihovim lokacijama, broju, vrsti i količinama otpada koji se na njima odlaže, nijesu bili poznati.

Iz tog razloga izrađen je Popis lokacija neuređenih odlagališta otpada koji je osnovna podloga za izradu Plana sanacije istih lokacija. Ovaj Plan sanacije izrađen je na bazi podataka dobijenih od JP "Komunalno" Kolašin, Komunalne policije Opštine Kolašin kao i na osnovu podataka kojima raspolaže Sekretarijat za urbanizam.

Postojanje ilegalnih odlagališta, osim što ukazuje na još nedovoljno razvijenu ekološku svijest ljudi, predstavlja i veliku opasnost od zagađenja okoline i to prvenstveno zemljišta i podzemnih voda. Otpad iz domaćinstava odbačen u prirodnu sredinu pogodan je za razmnožavanje glodara i drugih štetočina koje šire zaraze i bolesti. Pored toga, na neuređenim odlagalištima su brojni požari a njihovo postojanje narušava prirodni ambijent.

Polovinom 2012.godine je donesena opštinska Odluka o lokaciji za privremeno skladištenje otpada do izgradnje regionalne sanitarne deponije. Postupajući po ovoj odluci, JP "Komunalno" Kolašin je ogradilo postojeću lokaciju za deponovanje otpada, postavljena je mjerna vaga u krugu fabrike alu-čeličnih užadi i organizovana stražarska služba. Skupština Opštine Kolašin će, nakon dobijanja saglasnosti od resornog Ministarstva, usvojiti Odluku o načinu i uslovima privremenog skladištenja otpada. Na ovaj način će biti riješen problem najvećeg nelegalnog odlagališta otpada na teritoriji opštine.

Tokom prethodnih godina, brojna odlagališta su sanirana u sklopu raznih akcija čišćenja organizovanih os strane Ministarstva održivog razvoja i turizma, Opštine Kolašin, NVO sektora ili u akcijama tzv. korporativnog volonterizma. Takođe, u saradnji sa NVO sektorom, Opština je sprovela edukativne kampanje i izradila brošure o pravilnom postupanju sa otpadom u kojima je naglašen i štetan uticaj nelegalnih odlagališta otpada (divljih deponija) na životnu sredinu.

Odabir lokacija za sanaciju u prethodnom periodu nije vršen prema prioritetima, odnosno prema ugroženosti postojećeg prostora, već je sanacija vršena neselektivno prema mogućnostima JP "Komunalno". Ukazala se potreba, a to je propisano i članom 98 Zakona o upravljanju otpadom iz 2011.godine, da se izradi jedinstveni popis neuređenih odlagališta u svim opštinama koji će sadržati podatke o količinama, vrsti, sastavu otpada na tim lokacijama. Izrada takvog popisa je osnova za određivanje "crnih tačaka" tj. onih odlagališta čija je sanacija najprioritetnija. Jedino je na taj način moguće dobiti uvid u stvarno stanje stvari.

Prikupljanje podataka

Tačne lokacije neuređenih odlagališta u opštini Kolašin nijesu nikada evidentirane. Postoje podaci samo o gradskom smetlištu koje je odlukom lokalne samouprave određeno za odlaganje otpada već posljednjih trideset godina. Prikupljeni otpad u opštini Kolašin odlaze se na odlagalištu lociranom u industrijskoj zoni grada, u naselju Bakovići. Na ovom mjestu je predviđena buduća pretovarna (transfer) stanica, odnosno reciklažno dvorište. Lokacija je na periferiji grada, u industrijskoj zoni, slabo nastanjena, dobre saobraćajne povezanosti (nalazi se pored samog magistralnog puta Kolašin-Mojkovac). Udaljena je od centra grada oko 3km. Odlagalište je površine 3ha i koristi se za ovu namjenu od 1984 god. Na njemu se odlažu sve vrste otpada, bez selekcije i reciklaže. Otpad se dovozi i sopstvenim prevozom građana. Lokacija je izložena vjetrovima, od kojih su naročito nepovoljni oni koji duvaju iz sjevernog pravca i šire neprijatan miris ka gradskim naseljima. Česta je i pojava požara na odlagalištu koje uzrokuju nesavjesni građani. Pristupni put je makadamski, dužine 100m.

Kako bi se prikupile osnovne informacije, prvenstveno o lokacijama ilegalnih odlagališta, predstavnici Sekretarijata za uređenje prostora, komunalno-stambene poslove i zaštitu životne sredine i predstavnici JP "Komunalno" su u saradnji sa Komunalnom policijom locirali većinu nelegalnih odlagališta na teritoriji opštine koja su se mogla zapaziti i napravili bazu podataka koju je moguće proširivati ukoliko se ispostavi da postoje još neka nelegalna odlagališta u ruralnom dijelu opštine. U popisnoj Komisiji su učestvovali: Mile Glavičanin, savjetnik u urbanizmu, Gradimir Milošević, službenik JP "Komunalno" Kolašin, Ljubo Milikić, komunalni policajac i Đoko Đinović, službenik Komunalne policije.

Podaci su prikupljeni metodom obilaska lokacija u gradskom i seoskom području, upotrebom GPS uređaja kako bi se odredile koordinate lokacije, procjenom količine i sastava otpada, pravljenjem foto snimaka itd.

Analizom dobijenih podataka koje je obradila Komisija utvrđeno je da se u urbanim sredinama na ilegalnim odlagalištima odlaže uglavnom građevinski otpad, kabasti otpad, biootpad i miješani komunalni otpad. Ovaj otpad se odlaže pored ili iza kontejnera od 1,1 i 5m³. Tako se stvaraju deponije u gradskoj zoni koje je relativno lakše sanirati nego one u ruralnim predjelima koje su formirane u kanjonima rijeka i potoka. Kako je komisija radila u prolječnim mjesecima, na lokacijama nelegalnih deponija bila je prisutna velika količina otpada iz bašti, pokošene trave, granja od orezivanja voćki i ostalog biorazgradivog otpada.

Tabele u kojima se prikazuju prikupljeni podaci preuzete su od EPTISA tima koji je angažovan na izradi strategije i planova upravljanja otpadom u Crnoj Gori za naredni period.

Plan sanacije i rekultivacije zemljišta

Postojanje ilegalnih odlagališta ponekad je posljedica neadekvatno razrađenog sistema sakupljanja i odvoza otpada (nedovoljan broj kontejnera, kontejneri nijesu postavljeni na pravim lokacijama, volumen kontejnera i frekvencija odvoza nije usklađena sa količinom proizvedenog otpada). Jedna od mjera je da se na osnovu procjene količine proizvedenog otpada adekvatno prilagodi broj i veličina kontejnera kao i frekvencija odvoza istog, putem komunalnog preduzeća. Bitan razlog postojanja ilegalnih odlagališta je nizak nivo ekološke svijesti o štetnom uticaju odlaganja otpada u prirodu po zdravlje ljudi i okolinu. U plan je da se, u saradnji sa NVO koje se bave zaštitom životne sredine, organizuje više tribina i predavanja o negativnom uticaju divljih deponija.

Ovaj Plan je zamišljen kao baza podataka koja će stalno da se nadopunjuje. Stoga je svakoj lokaciji iz popisa dodijeljen broj i ostali potrebni podaci. Lokacije iz popisa se ucrtavaju u karte kojima se u kompjuterskoj aplikaciji dodaju slike i osnovni podaci svakog pojedinog odlagališta. Određuju se mjere prilikom sanacije (ograđivanje ili onemogućavanje pristupa prostoru nakon sanacije, postavljanje table sa natpisom zabrane odlaganja otpada, učestala kontrola na očišćenim lokacijama, prenamjena prostora u vidu pošumljavanja i sl.). Pojedine lokacije je potrebno samo prekriti slojem zemlje i humusa, a zatim zasaditi neke autohtone vrste drveća ili grmlja koje sprečavaju eroziju tla. Ovu metodu je moguće primijeniti na lokacijama na kojima je odložen biorazgradivi otpad. Lokacije koje sadrže otpad koji je nerazgradiv potrebno je sanirati na način što će se reciklabilne komponente iz otpada sakupiti i prodati na tržištu, a nereciklabilne transportovati na lokaciju za privremeno skladištenje otpada u Bakovićima.

Nelegalna odlagališta oko kontejnera je prilično lako sanirati. Potrebno je organizovati vozila JKP(utovarivač i kamion) kojima će se otpad utovariti i transportovati na privremeno skladište otpada.

Rekultivacija je kompleksna mjera zaštite životne sredine koja se preduzima da bi se spriječila erozija površine, nekontrolisano raznošenje otpada, poremećaji u dekompoziciji otpada i izdvajanju gasova, kao i neravnomjerno slijeganje terena. Rekultivacija je usmjerena u pravcu dostizanja optimalne biološke produkcije, kako bi se što bolje ostvarila funkcija zaštite, predio funkcionisao i vizuelno se uklopio u okruženje. U pogledu uređenja prostora i namjene površina, rekultivisana površina tehnogeno formiranog terena kategoriše se kao zelena površina.

Spremnost opštine da pristupi sanaciji, zatvaranju i rekultivaciji postojećeg smetlišta je predfaza i obaveza u rješavanju problema izgradnje novih savremenih, sanitarnih deponija, jer će se kvalitetno izvedenom sanacijom postići sledeći efekti:

1. obezbjediće se zaštita osnovnih činioca zdrave životne sredine,
2. pokazaće se da se otvorena smetlišta mogu urediti tako da više nema paljenja, dima, širenja neprijatnog mirisa, raznošenja otpada vjetrom i od strane životinja i da se može živjeti u njegovoj blizini,

3. zatvorena smetlišta će već svojim vizuelnim efektom doprinijeti vraćanju povjerenja stanovništva i omogućiti njihovo informisanje o tome šta ih to u budućnosti čeka, odnosno šta su to sanitarne deponije,
4. povratice se poverenje stanovništva u opštinske vlasti, jer će se vidjeti da su opštinske vlasti spremne i da mogu kvalitetno da urade i završe započeti posao.

Za velike površine sa velikom količinom nelegalno odloženog otpada potrebna je izrada projekta sanacije. Postupak izrade projekta sanacije i rekultivacije smetlišta sa sastoji od sledećih faza:

1. Izrada snimka postojećeg stanja:
 - geodetski snimak sa visinskom i horizontalnom predstavom
 - obilježiti granice smetlišta i ucrtati okolne objekte i infrastrukturu,
2. Obezbeđenje podataka o kvalitativnom i kvantitativnom sastavu otpada koji se odnosi na smetlište, dnevnom broju turnusa, vrsti i kapacitetu transportnih vozila kojim raspolaže komunalno preduzeće,
3. Izrada tehnološkog projekta sanacije postojećeg stanja sa procedurom sukcesivnog zatvaranja i rekultivacije smetlišta,
4. Izrada ostalih stručnih projekata potrebnih za postizanje minimalnih mjera zaštite životne sredine,
5. Izrada projekta zatvaranja sa rekultivacijom i dovođenje prostora novoj namjeni,
6. Pribavljanje saglasnosti na urađeni projekat od Ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine.

Opština Kolašin nije pristupila izradi projektno-tehničke dokumentacije za sanaciju postojećeg velikog odlagališta otpada koje se koristi posljednjih 30 godina.. Izrada projekta je neodložan zadatak za opštinu i neophodno je isti izraditi tokom 2013. godine.

Prioriteti sanacije

Na osnovu „identifikacione karte“ odlagališta u koju se upisuju karakteristike odlagališta, prvenstveno njihova tačna lokacija, veličina odlagališta, vrste i udio pojedinih vrsta otpada kao i procjene ugroženosti odlagališta, lokacije se svrstavaju u red prioriteta za sanaciju.

Osnovni kriterijumi za utvrđivanje sanacije su:

- Ugroženost vodoizvorišta
- Ugroženost zaštićenih područja
- Ugroženost speleoloških objekata
- Blizina naselja i turističkih kompleksa
- Vrsta i količina odloženog otpada.

Svaki od navedenih kriterijuma se posebno ocjenjuje pa se na osnovu toga donosi konačna ocjena i označava prioritet sanacije.

Popis smetlista										
Selo/Grad:		KOLAŠIN				Distrikt:				
Region:		SJEVERNI				Mapa: CENTAR, BREZA, SM.POLJE, PAŽANJ, VLADOŠ				
01	Koordinate-Lokacija		Kolicina [u m ²]	Tip otpada				Predloženi tretman		
02	X-koordinate	y-koordinate		Gradjevinski otpad	Otpad iz domaćinstva	Opasan otpad	Drugi otpad	transfer	prekrivanje	dalje koriscenje
01	06624312	04743732	8	7	0.3	-	BIORAZ	DA	NE	NE
02	06624425	04743546	2	-	-	-	BIORAZ	DA	NE	NE
03	06624508	04743508	2	1	-	-	BIORAZ	DA	NE	NE
04	06624525	04743669	2	1	-	-	BIORAZ	DA	NE	NE
05	06624440	04743832	2	1	-	-	BIORAZ	DA	NE	NE
06	06625065	04743947	5	5	-	-	-	DA	NE	NE
07	06624866	04743532	5	4	-	-	BIORAZ	DA	NE	NE
08	06625114	04743313	2	-	-	-	GRANJE	DA	NE	NE
09	06625710	04743241	5	5	-	-	-	DA	NE	NE
10	06626603	04743404	10	5	-	-	GRANJE	DA	DA	NE
11	06626913	04743636	5	4.5	-	-	DRVO	DA	NE	NE
12	06626528	04743384	3	-	-	-	GRANJE	DA	NE	NE
13	06626233	04743463	2	1	-	-	KABASTI	DA	NE	NE
14	06626913	04743995	1	1	-	-	-	DA	NE	NE
15	06627090	04744082	3	1	-	-	DRVO	DA	NE	NE
16	06626678	04743863	3	-	-	-	GRANJE	DA	NE	NE
17	06625871	04743095	5	3	-	-	BIORAZ	DA	NE	NE
18	06625391	04742755	2	-	-	-	DRVO	DA	NE	NE
19	06624385	04743013	80	80	-	-	-	NE	DA	NE

03 Primjedbe
Na predmetnim lokacijama najviše ima građevinskog otpada, a zatim biorazgradivog otpada (granje, drvo, pokošena trava). Većina ovih nelegalnih odlagališta su oko postavljenih kontejnera za otpad, tako da ih je relativno lako sanirati. Izuzetak čine veće deponije građevinskog otpada koji se odlažu na lokaciji Lug, pored gradskih stadiona. Ovo odlaganje je potrebno što hitnije spriječiti a odloženi građevinski materijal poravnati i prekriti slojem humusa.

Popis smetlista										
Selo/Grad:		KOLAŠIN				Distrikt:				
Region:		SJEVERNI				Mapa: DRIJENAK, BLATINA, BAKOVIĆI, TREBALJEVO				
01	Koordinate-Lokacija		Kolicina [u m ²]	Tip otpada				Predloženi tretman		
02	X-koordinate	y-koordinate		Gradjevinski otpad	Otpad iz domaćinstva	Opasan otpad	Drugi otpad	transfer	prekrivanje	dalje koriscenje
01	06623997	04744862	3	-	0.5	-	DRVO	DA	NE	NE
02	06621100	04747172	10	-	-	-	PILOTINA	DA	NE	NE
03	06621130	04747391	5	2	-	-	GRANJE	DA	NE	NE
04	06622175	04747050	15	10	-	-	METAL	DA	DA	NE
05	06625167	04746335	30	25	-	-	DRVO	DA	DA	NE
06	06625186	04746419	30	30	-	-	-	DA	DA	NE
07	06625449	04747924	20	2	15	-	BIORAZ	DA	DA	NE
08	06625676	04749031	10	5	-	-	KABASTI	DA	NE	NE
09	06625833	04749259	5	2	-	-	GRANJE	DA	NE	NE
10	06625218	04745998	100	50	50	-	-	DA	DA	NE

03 Primjedbe
Najveći broj nelegalnih deponija nalazi se na ovom području. Prije svega, deponije građevinskog otpada se nalaze u mjestu Bakovići, neposredno uz magistralni put M-2. Količina građevinskog otpada je izuzetno velika i biće neophodna veća ulaganja da bi se ovaj prostor sanirao. Potrebno je odrediti lokaciju za odlaganje građevinskog otpada, a prema nekim predviđanjima, za ovu lokaciju je najracionalnije odabrati upravo mjesto Bakovići, u blizini sadašnjeg privremenog odlagališta otpada.
Pored deponija građevinskog otpada, postoji i jedna velika deponija u blizini privremenog odlagališta na kojoj je velika količina otpada iz domaćinstava (redni br.10). Ovaj otpad je neophodno transportovati na privremeno skladište. U naselju Rovačko Trebaljevo postoji elika deponija komunalnog otpada (redni br.7) gdje mještani bacaju komunalni otpad niz jednu liticu, tešku za sanaciju. Ovdje je potrebno postaviti kontejner od 7m³ kako bi se spriječio dalje zagađenje okoline.

Popis smetista										
Selo/Grad:		KOLAŠIN				Distrikt:				
Region:		SJEVERNI				Mapa: LUGOVI, CRKVINE, MIOSKA, MORAČA				
01	Koordinate-Lokacija		Kolicina [u m ²]	Tip otpada				Predloženi tretman		
	X-koordinate	y-koordinate		Gradjevinski otpad	Otpad iz domacinstva	Opasan otpad	Drugi otpad	transfer	prekrivanje	dalje koriscenje
02	06619146	04740587	5	-	5	-	-	DA	NE	NE
01	06622976	04741278	10	10	-	-	-	DA	NE	NE
03	06624020	04742223	50	50	-	-	-	NE	DA	NE
03 Primjedbe Ovi lokaliteti na kojima se nalaze nelegalne deponije su turistički atraktivni, a nalaze se uz magistralni put kao i uz vodene tokove Tare i Morače. Iz toga proizilazi da imaju veći prioritet sanacije, što će kao mjera biti predloženo JP "Komunalno" da prvo sanira ove lokacije. Popis nelegalnih deponija nije konačan, tako da će Komisija redovno obilaziti kompletan prostor teritorije opštine i ažurirati bazu podataka.										

Aneks VI – Značenje izraza

1) biološko razgradivi otpad je otpad koji je pogodan za anaerobnu ili aerobnu razgradnju (biootpad, papir i karton);

2) biomasa je biljni materijal nastao iz poljoprivrede ili šumarstva i prehrambene industrije, koji se koristi za grijanje ili u industrijskom procesu; vlaknasti biljni otpad iz proizvodnje primarne celuloze i papira iz celuloze ako se spaljuje na mjestu proizvodnje i ako se toplota dobijena spaljivanjem koristi za grijanje ili u industrijskom procesu; otpad od plute; drveni otpad, osim drvnog otpada koji sadrži halogene organske materije ili teške metale koji nastaju upotrebom proizvoda za zaštitu drveta ili premaza i koji naročito uključuje drveni otpad koji potiče od građevinskog otpada ili otpada nastalog rušenjem;

3) biootpad je biološki razgradiv otpad iz vrtova i parkova, hrane i drugi otpad koji nastaje u domaćinstvima, ugostiteljskim i maloprodajnim objektima i sličan otpad iz objekata namijenjenih za proizvodnju prehrambenih proizvoda;

4) deponija je stalno mjesto čija je primarna funkcija odlaganje otpada na površini ili ispod površine zemlje, uključujući internu deponiju na kojoj proizvođač odlaže sopstveni otpad na mjestu nastanka, osim mjesta gdje se otpad priprema za dalji prevoz do mjesta obrade na drugim lokacijama i mjesta za skladištenje otpada prije njegove obrade za period do tri godine ili mjesta za skladištenje otpada prije njegovog zbrinjavanja za period do jedne godine;

5) distributer proizvoda je privredno društvo ili preduzetnik koje obezbjeđuje proizvode radi stavljanja u promet ili davanja na korišćenje krajnjem korisniku;

6) energetska prerada otpada je korišćenje otpada kao goriva ili na drugi način za proizvodnju energije;

7) građevinski otpad je otpad koji nastaje prilikom izgradnje, održavanja i rušenja građevinskih objekata;

8) imalac otpada je proizvođač otpada ili pravno ili fizičko lice ili preduzetnik koje posjeduje otpad;

9) industrijski otpad je otpad koji nastaje u proizvodnim procesima u industriji i zanatstvu, a razlikuje se od komunalnog otpada po svom sastavu i karakteristikama;

10) inertni otpad je neopasan otpad kod kojeg nije moguće izazvati značajnu fizičku, hemijsku ili biološku promjenu, ne rastvara se, ne sagorijeva, nije biorazgradiv, ne zagađuje životnu sredinu, ne ugrožava zdravlje ljudi i čije ocjedne vode u kontaktu sa drugim materijama ne izazivaju reakcije i ekotoksično ne ugrožavaju kvalitet površinske ili podzemne vode;

11) izvorni proizvođač otpada je svako lice čijom aktivnošću nastaje otpad;

12) kanalizacioni mulj je otpad koji nastaje prilikom tretmana komunalnih otpadnih voda u uređajima za prečišćavanje;

13) katalog otpada je popis otpada prema svojstvima i mjestu nastanka, razvrstan na grupe, podgrupe i vrste otpada sa djelatnostima čijim obavljanjem se proizvodi otpad;

14) komercijalna otpadna ambalaža je otpad od primarne, sekundarne i tercijalne ambalaže koji nastaje u procesu proizvodnje, maloprodaje, uslužnim i drugim djelatnostima, kao i obavljanjem poslova u poljoprivredi, šumarstvu, ribarstvu, saobraćaju i turizmu;

15) komunalna otpadna ambalaža je otpad od primarne i sekundarne ambalaže koji nastaje u domaćinstvima (kućni otpad), industriji, zanatskim i uslužnim djelatnostima, kao i drugim djelatnostima i javnom sektoru, a sličan je otpadu iz domaćinstava u pogledu prirode, mjesta nastanka i sastava;

16) komunalni otpad je otpad nastao u domaćinstvima ili prilikom obavljanja djelatnosti koji je po svojstvima sličan otpadu nastalom u domaćinstvima;

17) medicinski otpad je otpad koji nastaje pružanjem zdravstvenih usluga i vršenjem naučnih istraživanja i eksperimenata u oblasti medicine;

18) miješani komunalni otpad je otpad iz domaćinstva preostao nakon odvajanja pojedinih frakcija komunalnog otpada za koji je predviđena mogućnost selektivnog sakupljanja uključujući komunalnu otpadnu ambalažu;

19) najbolje dostupne tehnike (BAT) su najdjelotvornije i najmodernije faze u razvoju aktivnosti i načinu njihovog obavljanja, koje omogućavaju pogodniju primjenu određenih tehnika za zadovoljavanje graničnih vrijednosti emisija, propisanih u cilju sprječavanja, odnosno smanjenja emisija i njihovog uticaja na životnu sredinu kao cjelinu, s tim što:

- najbolje podrazumijeva najefikasniji učinak u postizanju visokog nivoa zaštite životne sredine,

- dostupne podrazumijeva tehniku razvijenu do stepena koji omogućava primjenu u određenom sektoru industrije, pod ekonomski i tehnički prihvatljivim uslovima, uključujući troškove i koristi, ako je pod uobičajenim uslovima dostupna operateru,

- tehnike podrazumijevaju način na koji je postrojenje projektovano, izgrađeno, održavano, na koji funkcioniše i stavlja se van pogona ili zatvara, uključujući i tehnologiju koja se koristi;

20) neopasni otpad je otpad koji po sastavu i svojstvima nema neku od karakteristika opasnog otpada;

20a) objekat i/ili postrojenje za upravljanje otpadom iz rudarstva je svaka lokacija uključujući objekte, postrojenja, opremu i uređaje određene za obradu otpada iz rudarstva u čvrstom ili tečnom stanju, u rastvorima ili suspenzijama, kao i brane, jalovišta, akumulacije i sve druge građevine koje služe za očuvanje i obezbjeđenje stabilnosti tog objekta i/ili postrojenja;

20b) objekat i/ili postrojenje kategorije A za obradu otpada iz rudarstva je objekat i/ili postrojenje za otpad iz rudarstva:

- za koji se na osnovu prethodne procjene opasnosti utvrdi da, propust ili greška u izgradnji (npr. urušavanje jalovišta, ili pucanje brane) može da prouzrokuje veliku nesreću, uzimajući u obzir faktore kao što su trenutna ili buduća veličina objekta i/ili postrojenja, količina otpada, lokacija objekata i/ili postrojenja i njegov uticaj na životnu sredinu, ili

- u kojem se nalazi, odnosno proizvodi otpad koji se kada pređe propisane granične vrijednosti, smatra opasnim, ili

- u kojem se nalaze supstance ili preparati, koje se kada pređu propisane granične vrijednosti, smatraju opasnim;

21) obrada otpada je postupak prerade i/ili zbrinjavanje otpada, uključujući pripremu prije prerade i/ili zbrinjavanja;

22) odlaganje otpada je jedan od postupaka zbrinjavanja;

23) zbrinjavanje otpada je postupak obrade koji nije prerada, čak i u slučaju da se tim postupkom kao sekundarna posljedica dobija materija ili energija;

24) odvojeno sakupljanje otpada (selekcija) je sakupljanje otpada na način da se otpad u postupcima upravljanja otpadom drži odvojeno prema tipu i svojstvu kako bi se olakšala posebna obrada;

25) opasni otpad je otpad koji sadrži elemente ili jedinjenja koja imaju jedno ili više od sljedećih opasnih svojstava: eksplozivnost, reaktivnost, zapaljivost, nadražljivost, štetnost, toksičnost, infektivnost, kancerogenost, korozivnost, mutagenost, teratogenost, ekotoksičnost, svojstvo nagrivanja i svojstvo otpuštanja otrovnih gasova hemijskom ili biološkom reakcijom i osjetljivost/razdražljivost, kao i otpad iz kojeg, nakon odlaganja, može nastati druga materija koja ima neko od opasnih svojstava;

26) organsko recikliranje je postupak aerobne (kompostiranje) ili anaerobne prerade biološki razgradivog otpada;

27) otpad je svaka materija ili predmet koju je imalac odbacio, namjerava da odbaci ili je dužan da odbaci u skladu sa zakonom;

28) otpad od električnih i elektronskih proizvoda su električni i elektronski proizvodi koji su otpad uključujući i sve sastavne djelove, komponente, podsklopove i potrošni materijal koji su dio proizvoda u vrijeme odbacivanja;

29) otpadna ambalaža je ambalaža ili ambalažni materijal koje su otpad, osim ostataka materijala koji nastaju prilikom izrade ambalaže;

29a) otpad iz rudarstva je otpad nastao istraživanjem, eksploatacijom (uključujući i fazu pripreme), obradom i skladištenjem organskih i neorganskih materija iz zemljišta kao što su fosilna goriva, rude metala, industrijski minerali i minerali koji se koriste u građevinarstvu, kao i otpad nastao u kamenolomu, osim otpada koji je nastao prilikom istraživanja, eksploatacije i pripreme mineralne sirovine, koji nije u direktnoj vezi sa navedenim aktivnostima (otpadna ulja, hrana, dotrajala vozila i istrošene baterije i akumulatori) i otpada nastalog od ekstraktivne industrije koji može biti radioaktivan;

30) otpadna ulja za podmazivanje i tečnosti su svaka mineralna, polusintetička, ili sintetička ulja u tečnom ili polutečnom stanju, industrijska, izolaciona (ulje koje se koristi u elektroenergetskim sistemima), odnosno termička ulja (ulje koje se koristi u sistemima za grijanje ili hlađenje), kao i tečnosti za hidraulične namjene (hidraulične kočnice i ostale pripremljene tečnosti za hidrauličnu transmisiju);

31) otpadno vozilo je vozilo koje se smatra otpadom, napušteno vozilo ili vozilo koje se ne može koristiti za osnovnu namjenu;

32) otpadne baterije i akumulatori su odbačene, istrošene ili oštećene baterije i akumulatori koji se ne mogu koristiti;

33) otpadne gume, odnosno pneumatici su gume čiji je rok upotrebe istekao ili su istrošene ili odbačene zbog oštećenja ili drugih razloga;

34) PCB su polihlorovani bifenili (PCB), polihlorovani terfenili (PCT), monometiltetrahlordifenilmetani, monometil-dihlorodifenilmetani, monometil-dibromodifenilmetani ili bilo koja smješa koja sadrži neku od ovih materija u koncentraciji većoj od 0,005% masenog udjela, uključujući uređaje, objekte, materijale ili tečnosti koje sadrže, sastoje se ili su kontaminirani PCB-om;

35) podzemno skladište je mjesto za odlaganje otpada u dubokoj geološkoj šupljini kao što su bivši rudnici soli ili kalijuma;

36) ponovna upotreba je postupak kojim se proizvodi ili djelovi proizvoda koji nijesu otpad ponovo upotrebljavaju za istu svrhu za koju su izvorno stvoreni;

37) posebne vrste otpada su: otpad od električnih i elektronskih proizvoda, otpadna vozila, otpadne gume, otpadne baterije i akumulatori, otpadna ulja za podmazivanje i tečnosti, otpadna ambalaža, građevinski otpad, otpad iz rudarstva, otpad koji sadrži azbest, PCB otpad, kanalizacioni mulj, medicinski i veterinarski otpad;

38) posrednik je privredno društvo ili preduzetnik koje organizuje preradu ili zbrinjavanje otpada u tuđe ime, uključujući posrednike koji otpad ne preuzimaju u fizički posjed;

39) postrojenje je stacionarna ili mobilna tehnička jedinica, koje sa građevinskim dijelom čini tehnološku cjelinu za skladištenje, preradu ili zbrinjavanje otpada;

40) prerada otpada je postupak za dobijanje materijala ili proizvoda koji se koristi kao sirovina ili postupak pripreme otpada za dobijanje tog materijala ili proizvoda u postrojenju za preradu ili širem proizvodnom smislu;

41) prevoznik je privredno društvo ili preduzetnik koji obavlja transport otpada;

42) priprema za ponovnu upotrebu otpada su postupci prerade, kao što su provjera, čišćenje ili popravke, kojima se proizvodi ili djelovi proizvoda, koji su postali otpad, pripremaju za ponovnu upotrebu bez sprovođenja nekog drugog prethodnog postupka;

43) privremeno, odnosno vremenski ograničeno skladištenje otpada je skladištenje otpada u određenom roku na mjestima gdje je otpad proizveden ili skladištenje tokom sakupljanja otpada, radi transporta do mjesta obrade otpada;

44) proizvođač otpada je izvorni proizvođač otpada ili svako lice koje obavlja prethodnu obradu, miješanje ili druge postupke kojima se mijenja svojstvo ili sastav otpada;

45) prostorno-planski dokument je planski dokument kojim se određuje organizacija, korišćenje i namjena prostora, kao i mjere i smjernice za uređenje, zaštitu i unaprjeđenje prostora (prostorni plan Crne Gore, detaljni prostorni plan, državna studija lokacije, prostorno-urbanistički plan lokalne samouprave, detaljni urbanistički plan, urbanistički projekat i lokalna studija lokacije i druga planska dokumenta);

46) reciklažno dvorište je mjesto uređeno za sakupljanje i privremeno skladištenje po vrstama, odnosno frakcijama komunalnog otpada koje se odvojeno sakupljaju;

47) reciklažni centar je mjesto uređeno za sakupljanje i privremeno skladištenje svih vrsta, odnosno frakcija komunalnog otpada koje su odvojeno sakupljene i sakupljanje miješanog komunalnog otpada zbog sortiranja ili drugog načina obrade;

48) recikliranje je postupak prerade u cilju korišćenja otpada za zamjenu drugih materijala koji se upotrebljavaju za izvornu ili drugu namjenu;

49) regeneracija otpadnih ulja je postupak prerade otpadnih ulja kojim se, uklanjanjem nečistoće, oksida i aditiva, dobija osnovno ulje;

50) sakupljanje otpada je sakupljanje otpada od imaoaca, uključujući prethodno razvrstavanje i privremeno skladištenje otpada, radi transporta do postrojenja za obradu otpada;

51) spaljivanje otpada je obrada otpada u stacionarnom ili mobilnom postrojenju za termičku obradu otpada sa ili bez korišćenja toplotne energije putem spaljivanja, oksidacijom otpada ili drugim termičkim procesima kao što su: piroliza, gasifikacija ili postupak plazme kada je produkt ovih procesa namijenjen naknadnom spaljivanju;

52) sprječavanje nastanka ili stvaranja otpada su mjere koje se preduzimaju u cilju sprječavanja nastanka otpada ili mjere koje, prije nego je materija ili predmet postao otpad, smanjuju:

- količinu otpada, uključujući ponovnu upotrebu proizvoda ili produženje životnog vijeka proizvoda,

- negativne uticaje proizvedenog otpada na životnu sredinu i na zdravlje ljudi,

- sadržaj štetnih materija u materijalima i proizvodima;

53) suspaljivanje je obrada otpada u postrojenju za proizvodnju energije ili materijalnih dobara koje koristi otpad kao glavno ili dodatno gorivo ili u kojem se otpad termički obrađuje radi njegovog zbrinjavanja spaljivanjem ili nekim drugim procesom termičke obrade, kao što su piroliza, gasifikacija ili plazma postupak, ako se proizvodi procesa suspaljivanja naknadno spaljuju;

54) transfer (pretovarna) stanica je mjesto na koje se otpad doprema i privremeno skladišti radi selektiranja ili pretovara prije transporta do mjesta za preradu i zbrinjavanje;

55) transport otpada je prevoz otpada van postrojenja koji obuhvata utovar, prevoz (kao i pretovar) i istovar otpada;

56) trgovac je privredno društvo ili preduzetnik koji je u nabavci i prodaji otpada, zastupnik proizvođača (principal), uključujući i posrednike koji otpad ne preuzimaju u fizički posjed;

56a) velika nesreća u upravljanju otpadom iz rudarstva je događaj izazvan propustom u radu ili nepravilnim radom objekta i/ili postrojenja za otpad iz rudarstva, koji izaziva kratkoročno i dugoročno veliku opasnost za zdravlje ljudi i životnu sredinu;

57) veterinarski otpad je otpad koji nastaje pružanjem veterinarskih usluga, kao i prilikom naučnih ispitivanja i eksperimenata na životinjama.

The European Union's IPA Programme for Montenegro

